

Spis treści

| | |
|---|-----------|
| Wykaz skrótów | LI |
| Wykaz literatury | LXIII |
| O Autorach | LXXXIII |
| Wprowadzenie | LXXXV |
| Część I. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 994; zm.: Dz.U. z 2018 r. poz. 1000, 1349) | 1 |
| Rozdział 1. Przepisy ogólne | 3 |
| Art. 1. [Pojęcie gminy] (A. Sidorowska-Ciesielska) | 3 |
| I. Pojęcie gminy | 3 |
| II. Gmina w aspekcie podmiotowym | 3 |
| III. Gmina w aspekcie przedmiotowym | 6 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 6 |
| Art. 2. [Zasada samodzielności gminy i jej atrybuty] (A. Sidorowska-Ciesielska) | 7 |
| I. Istota zasady samodzielności | 7 |
| II. Wykonywanie zadań publicznych w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność | 9 |
| III. Samodzielność prawotwórcza | 10 |
| IV. Samodzielność finansowa i samodzielność majątkowa gminy | 11 |
| V. Osobowość prawna | 12 |
| VI. Granice samodzielności gminy i jej wyznaczniki | 13 |
| VII. Sądowa ochrona samodzielności gminy | 15 |
| VIII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 16 |
| Art. 3. [Statut gminy] (A. Sidorowska-Ciesielska) | 17 |
| I. Ustrój gminy | 17 |
| II. Treść statutu | 18 |
| III. Tryb uchwalania i zmiany statutu | 20 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 21 |

| | |
|--|----|
| Art. 4. [Zmiany w podziale terytorialnym] (S. Gajewski) | 22 |
| I. Zakres przepisu | 22 |
| II. Kompetencja Rady Ministrów i prawna forma jej realizacji | 23 |
| III. Kryteria kształtowania granic gmin | 24 |
| IV. Nadanie statusu miasta | 25 |
| V. Wejście w życie | 26 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 26 |
| Art. 4a. [Zmiana granic gmin z urzędu] (S. Gajewski) | 26 |
| Art. 4b. [Zmiana granic gmin na wniosek] (S. Gajewski) | 27 |
| I. Zakres przepisów | 27 |
| II. Wystąpienie ministra właściwego do spraw administracji publicznej | 28 |
| III. Konsultacje z mieszkańcami | 28 |
| IV. Ograniczenie konsultacji z mieszkańcami | 30 |
| V. Wniosek | 30 |
| VI. Opinia | 31 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 32 |
| Art. 4c. [Referendum lokalne z inicjatywy mieszkańców] (S. Gajewski) | 33 |
| I. Pojęcie referendum | 33 |
| II. Tło konstytucyjne i prawnomiędzynarodowe referendum w sprawie zmian granic gminy | 34 |
| III. Zakres zastosowania przepisu | 35 |
| IV. Podmiot uprawniony | 35 |
| V. Okoliczności wyłączające dopuszczalność przeprowadzenia referendum | 35 |
| VI. Analiza wojewody | 36 |
| VII. Pytanie we wniosku o przeprowadzenie referendum | 37 |
| VIII. Skutki przeprowadzenia referendum | 37 |
| IX. Regulacje innych ustaw samorządowych | 37 |
| Art. 4d. [Wyłączenie zmian terytorialnych gmin] (S. Gajewski) | 38 |
| I. Zakres i cel przepisu. Tło konstytucyjne | 38 |
| II. Przesłanka dochodów podatkowych (art. 4d pkt 1 SamGminU) | 39 |
| III. Przesłanka liczby mieszkańców (art. 4d pkt 2 SamGminU) | 39 |
| IV. Organ właściwy, konsekwencje naruszenia | 40 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 40 |
| Art. 4e. [Pełnomocnik do spraw połączenia gmin lub utworzenia nowej gminy] (S. Gajewski) | 40 |
| I. Zakres przepisu | 41 |
| II. Charakter prawny wyznaczenia pełnomocnika | 41 |
| III. Tryb wyznaczenia pełnomocnika | 41 |
| IV. Pełnomocnik – wymogi | 42 |
| V. Pełnomocnik – zadania | 43 |
| VI. Wyznaczenie pełnomocnika – charakter prawny | 43 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 44 |

| | |
|--|----|
| Art. 4ea. [Następstwo prawne w przypadku połączenia gmin] (S. Gajewski) | 44 |
| I. Tło konstytucyjne | 44 |
| II. Zakres przedmiotowy przepisu | 45 |
| III. Następstwo prawne w sferze prawa administracyjnego | 46 |
| IV. Następstwo w sferze współpracy międzykomunalnej | 47 |
| V. Porozumienie w sprawie przekazania mienia | 47 |
| VI. Następstwo w stosunku do aktów prawa miejscowego | 48 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 49 |
| Art. 4eb. [Następstwo prawne w przypadku włączenia części obszaru gminy do innej gminy] (S. Gajewski) | 49 |
| I. Zakres przedmiotowy przepisu | 50 |
| II. Charakter następstwa | 50 |
| III. Następstwo w sferze prawa administracyjnego | 51 |
| IV. Następstwo w sferze współdziałania komunalnego | 52 |
| V. Następstwo w stosunku do aktów prawa miejscowego | 52 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 54 |
| Art. 4f. [Osoba wykonująca zadania i kompetencje rady gminy] (S. Gajewski) | 54 |
| I. Zakres przepisu | 54 |
| II. Osoba wykonująca zadania i kompetencje rady gminy | 55 |
| III. Charakter prawny wyznaczenia osoby wykonującej zadania i kompetencje rady gminy | 55 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 56 |
| Art. 5. [Jednostki pomocnicze] (S. Gajewski) | 56 |
| I. Pojęcie i funkcje jednostki pomocniczej | 56 |
| II. Jednostka pomocnicza jako jednostka podziału pomocniczego | 57 |
| III. Kompetencja do tworzenia jednostek pomocniczych | 57 |
| IV. Rodzaje jednostek pomocniczych | 58 |
| V. Tworzenie jednostki pomocniczej | 59 |
| VI. Forma utworzenia jednostki pomocniczej | 60 |
| VII. Zasady tworzenia, łączenia, podziału i znoszenia jednostki pomocniczej | 60 |
| VIII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 61 |
| Art. 5a. [Konsultacje z mieszkańcami gminy] (D. Ziółkowski) | 61 |
| I. Istota konsultacji społecznych | 62 |
| II. Podmioty konsultacji | 63 |
| A. Uwagi ogólne | 63 |
| B. Organ konsultujący (decydent) | 63 |
| C. Podmiot konsultowany | 64 |
| III. Przedmiot konsultacji | 66 |
| A. Uwagi ogólne | 66 |
| B. Konsultacje obligatoryjne | 66 |
| C. Konsultacje fakultatywne | 68 |
| IV. Zakres terytorialny | 69 |
| V. Niewiążący charakter | 69 |

| | |
|---|------------|
| VI. Uchwała o zasadach i trybie przeprowadzania konsultacji | 70 |
| A. Uwagi ogólne | 70 |
| B. Uchwały abstrakcyjne i indywidualne | 71 |
| C. Charakter prawny uchwały | 71 |
| D. Inicjatywa i podjęcie uchwały | 72 |
| E. Treść uchwały | 73 |
| F. Niedopuszczalne postanowienia uchwały | 74 |
| VII. Forma przeprowadzania konsultacji | 75 |
| VIII. Budżet obywatelski (partycypacyjny) | 76 |
| A. Pojęcie i istota budżetu obywatelskiego | 76 |
| B. Mechanizm tworzenia budżetu obywatelskiego | 76 |
| C. Wiążący charakter budżetu obywatelskiego | 79 |
| D. Budżet obywatelski w miastach na prawach powiatu | 80 |
| IX. Regulacje innych ustaw samorządowych | 81 |
| Art. 5b. [Młodzieżowa rada gminy] (D. Ziótkowski) | 83 |
| I. Idea samorządowa | 83 |
| II. Zadanie własne gminy | 84 |
| III. Inicjatywa utworzenia m.r.g. | 85 |
| IV. Uchwała w sprawie utworzenia m.r.g. | 86 |
| V. Tryb wyboru oraz skład m.r.g. | 87 |
| VI. Ustrój m.r.g. | 89 |
| VII. Kompetencje m.r.g. | 90 |
| VIII. Finansowanie działalności m.r.g. | 92 |
| IX. Zmiana statutu m.r.g. | 93 |
| X. Regulacje innych ustaw samorządowych | 93 |
| Art. 5c. [Gminna rada seniorów] (D. Ziótkowski) | 94 |
| I. Zasada działania gminy | 94 |
| II. Wniosek w sprawie utworzenia g.r.s. | 94 |
| III. Charakter prawny i cele uchwały w sprawie utworzenia g.r.s. | 96 |
| IV. Skład g.r.s. | 96 |
| V. Ustrój g.r.s. | 98 |
| VI. Kompetencje g.r.s. | 99 |
| VII. Finansowanie działalności g.r.s. | 100 |
| VIII. Rada seniorów jednostki pomocniczej | 101 |
| IX. Regulacje innych ustaw samorządowych | 101 |
| Rozdział 2. Zakres działania i zadania gminy | 103 |
| Art. 6. [Zakres działania gminy] (A. Jakubowski) | 103 |
| I. Pojęcie zakresu działania | 103 |
| II. Domniemanie własności rzeczowej | 104 |
| III. Europejska Karta Samorządu Lokalnego | 105 |
| IV. Zakaz domniemania kompetencji | 106 |
| V. Przesłanki domniemania własności rzeczowej | 107 |

| | |
|---|------------|
| VI. Działania niewładcze | 107 |
| VII. Pojęcie sprawy publicznej | 108 |
| VIII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 108 |
| Art. 7. [Zadania własne] (A. Pośpiech-Kłak) | 109 |
| I. Uwagi ogólne | 111 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 130 |
| Art. 8. [Zadania zlecone] (A. Pośpiech-Kłak) | 132 |
| I. Uwagi ogólne | 132 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 136 |
| Art. 8a. (utracił moc) | 139 |
| Art. 9. [Jednostki organizacyjne] (P. Jankowska) | 139 |
| I. Uwagi ogólne | 140 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 158 |
| Art. 9a. [Monitoring na terenie gminy] (M. Kowalski) | 159 |
| I. Geneza uchwalenia przepisu | 160 |
| II. Tło konstytucyjne i prawnomiędzynarodowe | 160 |
| III. Monitoring na obszarze gminy | 162 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 164 |
| Art. 10. [Współdziałanie, pomoc] (I. Ścieszka) | 164 |
| I. Uwagi ogólne | 165 |
| II. Współdziałanie | 165 |
| III. Forma współdziałania | 165 |
| IV. Udzielanie pomocy | 166 |
| V. Rodzaje udzielanej pomocy | 166 |
| A. Uwagi ogólne | 166 |
| B. Pomoc rzeczowa | 166 |
| C. Pomoc finansowa | 167 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 167 |
| Art. 10a. [Wspólna obsługa, jednostki obsługiwane] (I. Ścieszka) | 168 |
| I. Uwagi ogólne | 169 |
| II. Zakres przedmiotowy | 169 |
| III. Jednostki obsługiwane | 169 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 170 |
| Art. 10b. [Jednostki obsługujące] (I. Ścieszka) | 170 |
| I. Katalog jednostek obsługujących | 170 |
| II. Podstawy dla przyjęcia wspólnej obsługi | 171 |
| A. Uchwała rady gminy | 171 |
| B. Porozumienie | 172 |
| III. Uprawnienia i obowiązki związane z przyjęciem wspólnej obsługi | 172 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 172 |

| | |
|---|-----|
| Art. 10c. [Ograniczenia zakresu wspólnej obsługi] (I. Ścieszka) | 173 |
| I. Uwagi ogólne | 173 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 174 |
| Art. 10d. [Uprawnienie do przetwarzania danych osobowych] (I. Ścieszka) | 174 |
| I. Uwagi ogólne | 174 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 174 |
| Rozdział 3. Władze gminy | 175 |
| Art. 11. [Wykonywanie władzy przez mieszkańców gminy i formy jej sprawowania] (P. Dańczak) | 175 |
| I. Uwagi ogólne | 175 |
| II. Formy podejmowania rozstrzygnięć przez mieszkańców gminy | 176 |
| III. Inicjatywa uchwałodawcza mieszkańców | 176 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 177 |
| Art. 11a. [Organy gminy] (P. Dańczak) | 177 |
| I. Uwagi ogólne | 178 |
| II. Rada gminy | 178 |
| III. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) | 180 |
| IV. Status podmiotów pełniących funkcję rady gminy bądź wójta | 182 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 182 |
| Art. 11b. [Jawność] (A. Jakubowski) | 183 |
| I. Zasada jawności działania organów gminy | 183 |
| II. Prawo wstępu na sesje rady gminy i posiedzenia jej komisji | 184 |
| III. Jawność głosowania | 186 |
| IV. Relacja SamGminU do DostInfPubU w zakresie jawności | 188 |
| V. Dostęp do protokołów dotyczących działalności organów gminy | 188 |
| VI. Dostęp do nagrań z obrad rady gminy i posiedzeń jej komisji | 190 |
| VII. Prawo rejestrowania obrad | 193 |
| VIII. Określanie zasad dostępu do dokumentów i korzystania z nich w statucie gminy | 193 |
| IX. Jawność zgromadzenia wiejskiego | 195 |
| X. Regulacje innych ustaw samorządowych | 195 |
| Art. 12. [Referendum gminne] (P. Dańczak) | 195 |
| I. Istota referendum gminnego | 196 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 197 |
| Art. 13. (uchylony) | 197 |
| Art. 14. [Podejmowanie uchwał] (J. Piecha) | 197 |
| I. Zakres przepisu | 198 |
| II. Charakter przepisu | 198 |
| III. Pojęcie uchwały | 199 |

| | |
|---|------------|
| IV. Elementy formalne uchwały | 203 |
| V. Uzasadnienie uchwały | 204 |
| VI. Wymóg <i>quorum</i> | 206 |
| VII. Pojęcie zwykłej większości głosów | 207 |
| VIII. Jawność głosowania | 209 |
| IX. Zasada głosowania za pomocą urządzeń umożliwiających sporządzenie i utrwalenie imiennego wykazu głosowań | 210 |
| X. Podanie do publicznej wiadomości wykazu głosowań | 211 |
| XI. Głosowanie tajne | 213 |
| XII. Odpis uchwały | 214 |
| XIII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 215 |
| Art. 15. [Charakter rady] (J. Piecha) | 215 |
| I. Zakres przepisu | 215 |
| II. Funkcja stanowiąca rady gminy | 215 |
| III. Odniesienie do referendum | 217 |
| IV. Funkcja kontrolna rady gminy | 218 |
| V. Konsekwencje określenia funkcji rady gminy | 219 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 219 |
| Art. 16. [Kadencja rady] (J. Piecha) | 219 |
| I. Zakres przepisu | 220 |
| II. Kadencja rady gminy | 220 |
| III. Początek kadencji | 220 |
| IV. Czas trwania kadencji | 221 |
| V. Zakończenie działalności rady gminy przed upływem kadencji | 222 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 222 |
| Art. 17. [Skład rady] (J. Piecha) | 223 |
| I. Zakres przepisu | 223 |
| II. Ustawowy skład rady | 223 |
| III. Ustalenie liczebności rady | 224 |
| IV. Skład ustawowy a skład rzeczywisty | 224 |
| V. Skład rady powstałej wskutek połączenia gmin | 225 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 226 |
| Art. 18. [Zakres właściwości rady gminy] (J. Piecha) | 227 |
| I. Zakres przepisu | 228 |
| II. Domniemanie właściwości na rzecz rady gminy | 228 |
| III. Domniemanie właściwości rady gminy a podstawa prawna do działania | 230 |
| IV. Wyłączna właściwość rady gminy a wydawanie aktów prawa miejscowego | 231 |
| V. Zakres spraw przekazanych do wyłącznej właściwości rady gminy | 231 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 233 |
| Art. 18a. [Komisja rewizyjna] (J. Piecha) | 234 |
| I. Zakres przepisu | 235 |
| II. Zakres kontroli rady gminy | 235 |

| | |
|---|------------|
| III. Status komisji rewizyjnej | 239 |
| IV. Szczególne uprawnienia komisji rewizyjnej | 241 |
| V. Skład komisji rewizyjnej | 243 |
| VI. Odwołanie członka komisji rewizyjnej | 250 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 250 |
| Art. 18b. [Rozpatrywanie skarg, wniosków i petycji] (J. Piecha) | 251 |
| I. Zakres przepisu | 251 |
| II. Rozpatrywanie skarg, wniosków i petycji przez radę gminy | 251 |
| III. Komisja skarg, wniosków i petycji | 253 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 253 |
| Art. 19. [Przewodniczący rady gminy – zadania, wybór, odwołanie] (J. Piecha) | 254 |
| I. Zakres przepisu | 254 |
| II. Status przewodniczącego rady gminy | 255 |
| III. Zadania przewodniczącego rady gminy | 256 |
| IV. Ograniczenia w pracach rady | 258 |
| V. Wiceprzewodniczący rady gminy | 258 |
| VI. Wybór przewodniczącego i wiceprzewodniczącego rady gminy | 260 |
| VII. Odwołanie przewodniczącego rady gminy | 261 |
| VIII. Rezygnacja przewodniczącego rady gminy | 262 |
| IX. Interwencja wojewody | 264 |
| X. Regulacje innych ustaw samorządowych | 264 |
| Art. 20. [Sesja rady gminy – zwołanie sesji, porządek sesji] (J. Piecha) | 265 |
| I. Zakres przepisu | 266 |
| II. Sesja rady gminy | 266 |
| III. Elementy wyróżniające sesję rady gminy | 267 |
| IV. Miejsce sesji | 267 |
| V. Sesja zwykła rady gminy – charakter | 268 |
| VI. Sesja zwykła rady gminy – tryb zwołania sesji | 268 |
| VII. Sesja zwykła rady gminy – porządek obrad | 271 |
| VIII. Sesja zwykła – wniosek o umieszczenie projektu uchwały w porządku obrad | 272 |
| IX. Sesja zwykła – zmiana porządku obrad przez radę gminy | 273 |
| X. Skutki naruszenia przepisu | 274 |
| XI. Sesja nadzwyczajna | 274 |
| XII. Wniosek o zwołanie sesji nadzwyczajnej | 274 |
| XIII. Sesja nadzwyczajna – porządek obrad | 275 |
| XIV. Pierwsza sesja rady gminy | 276 |
| XV. Zwołanie pierwszej sesji rady gminy | 276 |
| XVI. Porządek obrad pierwszej sesji rady gminy | 277 |
| XVII. Prowadzenie obrad pierwszej sesji rady gminy | 277 |
| XVIII. Transmisja obrad rady gminy | 277 |
| XIX. Regulacje innych ustaw samorządowych | 279 |

| | |
|--|-----|
| Art. 21. [Stałe i doraźne komisje rady gminy] (J. Piecha) | 279 |
| I. Zakres przepisu | 279 |
| II. Cel powołania komisji | 279 |
| III. Rodzaje komisji branżowych | 281 |
| IV. Zakres zadań komisji branżowej | 281 |
| V. Powołanie komisji branżowej | 283 |
| VI. Powołanie komisji branżowej – ustalenie jej składu osobowego | 284 |
| VII. Uprawnienia radnych w ramach prac komisji branżowej | 286 |
| VIII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 287 |
| Art. 21a. [Polecenia służbowe wydawane przez przewodniczącego rady gminy] (S. Gajewski) | 288 |
| I. Cel i zakres przepisu | 288 |
| II. Obowiązki przewodniczącego rady gminy | 288 |
| III. Pojęcie polecenia służbowego | 290 |
| IV. Adresat polecenia służbowego | 290 |
| V. Uprawnienia radnego-seniora i wiceprzewodniczącego rady | 291 |
| VI. Polecenia służbowe przewodniczącego rady a polecenia służbowe wójta i innych osób uprawnionych | 291 |
| VII. Konsekwencje przekroczenia zakresu umocowania | 292 |
| VIII. Prawo wydawania poleceń a obowiązki zwierzchnika służbowego | 292 |
| IX. Konsekwencje odmowy wykonania polecenia przewodniczącego rady gminy | 292 |
| X. Regulacje innych ustaw samorządowych | 293 |
| Art. 22. [Określenie organizacji wewnętrznej i trybu pracy organów. Ogłoszenie statutu] (J. Piecha) | 293 |
| I. Zakres przepisu | 293 |
| II. Przedmiot regulacji statutowej | 293 |
| III. Umieszczenie rozwiązań w statucie | 294 |
| IV. Organizacja wewnętrzna rady gminy | 294 |
| V. Tryb pracy rady gminy | 296 |
| VI. Ogłoszenie statutu | 298 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 298 |
| Art. 23. [Mandat radnego. Kluby radnych] (J. Piecha) | 299 |
| I. Zakres przepisu | 299 |
| II. Mandat radnego jako mandat wolny | 299 |
| III. Obowiązki radnego | 301 |
| IV. Regulowanie obowiązków radnego w statucie lub innych uchwałach gminy | 303 |
| V. Odpowiedzialność radnych za niewywiązywanie się z obowiązków | 304 |
| VI. Kluby radnych – charakterystyka | 306 |
| VII. Dobrowolność tworzenia klubów i dobrowolność członkostwa w klubie radnych | 307 |
| VIII. Tworzenie klubów radnych i zasady ich działania | 308 |
| IX. Regulacje innych ustaw samorządowych | 310 |

| | |
|---|-----|
| Art. 23a. [Ślubowanie radnego] (J. Piecha) | 311 |
| I. Zakres przepisu | 312 |
| II. Charakter aktu ślubowania | 312 |
| III. Tryb złożenia ślubowania | 313 |
| IV. Treść ślubowania | 315 |
| V. Obowiązek złożenia ślubowania | 316 |
| VI. Odmowa złożenia ślubowania | 317 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 317 |
| Art. 24. [Obowiązki i uprawnienia radnego] (J. Piecha) | 318 |
| I. Zakres przepisu | 319 |
| II. Obowiązki radnego | 319 |
| III. Prawo radnego do informacji | 319 |
| IV. Interpelacje i zapytania radnych | 321 |
| V. Brak wypełniania obowiązków przez radnego | 323 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 323 |
| Art. 24a. [Zakaz zatrudnienia radnego] (A. Rzetecka-Gil) | 324 |
| I. Antykorupcyjny charakter regulacji | 324 |
| II. Cel regulacji | 324 |
| III. Istota regulacji; sankcja naruszenia zakazów | 325 |
| IV. Podobieństwa uregulowań z art. 24a i 24b SamGminU | 325 |
| V. Zakaz zatrudnienia w urzędzie gminy | 326 |
| VI. Zakaz pełnienia funkcji kierownika i jego zastępcy w gminnej jednostce organizacyjnej | 327 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 329 |
| Art. 24b. [Ograniczenia radnego w sferze zatrudnienia] (A. Rzetecka-Gil) | 329 |
| I. Istota regulacji | 330 |
| II. Charakterystyka zakazu | 330 |
| III. Wniosek o urlop | 332 |
| IV. Urlop bezpłatny | 333 |
| V. Jednostka przejęta przez gminę | 334 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 334 |
| Art. 24c. [Powrót do pracy po utracie mandatu] (A. Rzetecka-Gil) | 334 |
| I. Cel przepisu | 335 |
| II. Podstawowe pojęcia | 335 |
| III. Problematyka sankcji | 335 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 335 |
| Art. 24d. [Zakaz pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej] (A. Rzetecka-Gil) | 336 |
| I. <i>Ratio legis</i> przepisu | 336 |
| II. Adresaci zakazu | 336 |
| III. Przesłanki stosowania przepisu | 338 |

| | |
|---|------------|
| IV. „Intensywność” wykonywania pracy przez radnego jako przesłanka zakazu z art. 24d SamGminU | 340 |
| V. Skutki naruszenia zakazu z art. 24d SamGminU | 341 |
| VI. Umowy zawarte przed uzyskaniem mandatu | 341 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 342 |
| Art. 24e. [Dodatkowe zakazy dotyczące radnych] (A. Rzetecka-Gil) | 342 |
| I. <i>Ratio legis</i> regulacji | 343 |
| II. Pojęcie „dodatkowych zajęć” | 343 |
| III. Konsekwencje naruszenia art. 24e SamGminU | 344 |
| IV. Dodatkowe zakazy | 345 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 346 |
| Art. 24f. [Zakaz prowadzenia działalności gospodarczej] (A. Rzetecka-Gil) | 346 |
| I. <i>Ratio legis</i> regulacji | 347 |
| II. Charakterystyka zakazów z art. 24f SamGminU | 348 |
| III. Działalność gospodarcza – znaczenie pojęcia | 348 |
| IV. Zarobkowy, zorganizowany i ciągły charakter działalności | 349 |
| V. Wymóg faktycznego prowadzenia działalności | 349 |
| VI. Prowadzenie działalności gospodarczej na własny rachunek – znaczenie pojęcia | 350 |
| VII. Prowadzenie działalności gospodarczej wspólnie z innymi osobami – znaczenie pojęcia | 350 |
| VIII. „Wykorzystanie” mienia – znaczenie pojęcia | 352 |
| IX. Tradycyjne podejście do wykładni art. 24f ust. 1 SamGminU | 353 |
| X. Liberalne podejście do wykładni art. 24f ust. 1 SamGminU | 354 |
| XI. Korzystanie z mienia na zasadach powszechnej dostępności | 355 |
| XII. Zarządzanie (działalnością gospodarczą) – znaczenie pojęcia | 356 |
| XIII. Zarządzanie „taką działalnością” – znaczenie pojęcia | 357 |
| XIV. Bycie przedstawicielem i pełnomocnikiem w działalności gospodarczej | 358 |
| XV. Sankcje naruszenia zakazu z art. 24f ust. 1 SamGminU | 358 |
| XVI. Zakaz pełnienia funkcji w spółkach | 360 |
| XVII. Zakaz posiadania udziałów i akcji | 361 |
| XVIII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 362 |
| Art. 24g. (uchylony) | 363 |
| Art. 24h. [Oświadczenia o stanie majątkowym] (A. Rzetecka-Gil) | 363 |
| I. Podmioty zobowiązane do składania oświadczeń | 365 |
| II. Pojęcie „jednostka organizacyjna gminy” | 366 |
| III. Pojęcie „osoba zarządzająca” i „członek organu zarządzającego gminną osobą prawną” | 367 |
| IV. Pojęcie „gminna osoba prawna” | 367 |
| V. Pojęcie „osoba wydająca decyzje administracyjne w imieniu wójta” | 368 |
| VI. Informacje zawarte w oświadczeniach | 368 |
| VII. Charakter prawny terminów do składania oświadczeń | 369 |

| | |
|--|------------|
| VIII. Terminy składania oświadczeń przez wójta i radnych | 369 |
| IX. Terminy składania oświadczeń majątkowych przez pozostałych funkcjonariuszy samorządowych | 370 |
| X. Termin dodatkowy | 371 |
| XI. Skuteczne dostarczenie wezwania | 371 |
| XII. Analiza oświadczeń | 373 |
| XIII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 374 |
| Art. 24i. [Jawność oświadczeń] (A. Rzetecka-Gil) | 374 |
| I. Zasada jawności oświadczeń majątkowych | 374 |
| II. Procedura publikacji oświadczeń majątkowych | 375 |
| III. Konsekwencje jawności oświadczeń majątkowych | 375 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 375 |
| Art. 24j. (uchylony) | 375 |
| Art. 24k. [Skutki niezłożenia oświadczenia] (A. Rzetecka-Gil) | 375 |
| I. Sankcje niezłożenia oświadczenia majątkowego – podział | 376 |
| II. Wygaśnięcie mandatu | 376 |
| III. Utrata wynagrodzenia | 378 |
| IV. Odwołanie ze stanowiska lub rozwiązanie umowy o pracę | 379 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 381 |
| Art. 24l. [Podanie nieprawdy w oświadczeniu] (A. Rzetecka-Gil) | 381 |
| I. Przedmiot penalizacji | 381 |
| II. Zawinienie | 382 |
| III. Strona przedmiotowa występkę | 382 |
| IV. Dobrowolne sprostowanie fałszywego oświadczenia | 383 |
| V. Status gminy w procesie | 383 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 383 |
| Art. 24m. [Zakaz przyjmowania korzyści majątkowej] (A. Rzetecka-Gil) | 383 |
| I. Przedmiot regulacji | 384 |
| II. Charakterystyka zabronionej korzyści | 384 |
| III. Podmiot zależny | 384 |
| IV. Konsekwencje naruszenia art. 24m SamGminU | 385 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 385 |
| Art. 25. [Prawa radnego] (A. Rzetecka-Gil) | 385 |
| I. Radny jako funkcjonariusz publiczny | 386 |
| II. Zgoda rady na rozwiązanie stosunku pracy z radnym – przedmiot regulacji | 387 |
| III. Przesłanki zgody na rozwiązanie stosunku pracy z radnym | 388 |
| IV. Uzasadnienie uchwały rady | 391 |
| V. Skutki prawne braku podjęcia uchwały oraz niewystąpienia o wyrażenie zgody rady | 392 |
| VI. Skutki odmowy udzielenia zgody przez radę | 393 |

| | |
|---|-----|
| VII. Zasady zwalniania radnego od pracy | 393 |
| VIII. Prawo do diety | 394 |
| IX. Regulacje innych ustaw samorządowych | 395 |
| Art. 25a. [Interes prawny radnego a wyłączenie się od głosowania] | |
| (A. Rzetecka-Gil) | 396 |
| I. <i>Ratio legis</i> i charakter prawny art. 25a SamGminU | 396 |
| II. Zakres zakazu | 397 |
| III. Pojęcie „interesu prawnego” | 397 |
| IV. Głosowania związane z organizacją pracy rady i mandatem radnego | 398 |
| V. Skutki prawne naruszenia art. 25a SamGminU | 399 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 400 |
| Art. 25b. [Zakaz łączenia funkcji] (A. Rzetecka-Gil) | 400 |
| I. <i>Ratio legis</i> regulacji | 401 |
| II. Zakres przedmiotowy zakazu | 401 |
| III. Istota zakazu | 401 |
| IV. Wyłączenia | 402 |
| V. Sankcje naruszenia art. 25b SamGminU | 402 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 403 |
| Art. 26. [Wójt gminy; burmistrz, prezydent miasta] (P. Dańczak) | 403 |
| I. Uwagi wprowadzające | 404 |
| II. Cenzus obywatelstwa | 405 |
| III. Kadencja wójta | 405 |
| IV. Organ wykonawczy gminy w miastach | 406 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 406 |
| Art. 26a. [Zastępcy wójta] (P. Dańczak) | 407 |
| I. Obligatoryjność powołania zastępcy wójta | 407 |
| II. Rola zastępcy wójta | 408 |
| III. Kryteria i tryb powołania na stanowisko zastępcy wójta | 408 |
| IV. Liczba zastępców wójta | 409 |
| V. Forma powołania i odwołania | 410 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 410 |
| Art. 27. [Zakaz łączenia stanowisk] (P. Dańczak) | 411 |
| I. Uwagi ogólne – cel regulacji | 411 |
| II. Zakazy przewidziane przepisami SamGminU | 412 |
| III. Zakazy ustanowione w odrębnych ustawach | 415 |
| IV. Konsekwencje naruszenia zakazów przewidzianych w art. 27 SamGminU i w przepisach odrębnych ustaw | 416 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 416 |
| Art. 28. [Wykorzystywanie zajmowanego stanowiska] (P. Dańczak) | 417 |
| I. Istota regulacji | 418 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 419 |

| | |
|--|-----|
| Art. 28a. [Referendum w sprawie odwołania wójta z powodu nieudzielenia absolutorium] (P. Dańczak) | 419 |
| I. Uwagi wprowadzające | 420 |
| II. Absolutorium | 420 |
| A. Istota instytucji | 420 |
| B. Etapy procedury absolutoryjnej | 421 |
| C. Uchwała w sprawie absolutorium a możliwość podjęcia na jej podstawie inicjatywy referendalnej | 422 |
| III. Warunki podjęcia uchwały o przeprowadzeniu referendum w sprawie odwołania wójta | 424 |
| A. Następstwa podjęcia uchwały o odmowie udzielenia absolutorium | 424 |
| B. Wadliwość i kwestionowanie uchwały o przeprowadzeniu referendum | 425 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 425 |
| Art. 28aa. [Raport o stanie gminy] (K. Rokicka-Murszewska) | 426 |
| I. Uwagi ogólne | 427 |
| II. Treść raportu o stanie gminy | 427 |
| III. Termin na złożenie raportu i termin jego rozpatrzenia | 428 |
| IV. Debata nad raportem gminy | 429 |
| V. Głosowanie nad wotum zaufania dla wójta i konsekwencje niepodjęcia uchwały | 430 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 430 |
| Art. 28b. [Referendum w sprawie odwołania wójta z innego powodu niż nieudzielenie absolutorium] (P. Dańczak) | 431 |
| I. Uwagi wprowadzające | 432 |
| II. Wniosek o przeprowadzenie referendum w sprawie odwołania wójta | 432 |
| A. Wniosek o przeprowadzenie referendum – wymagania formalne | 432 |
| B. Rozpatrywanie wniosku o przeprowadzenie referendum | 433 |
| C. Głosowanie w sprawie wniosku o przeprowadzenie referendum | 433 |
| D. Karencja | 434 |
| E. Konsekwencje prawne związane z przeprowadzeniem referendum | 434 |
| III. Regulacje innych ustaw samorządowych | 434 |
| A. Odwołanie starosty i zarządu powiatu | 434 |
| B. Rezygnacja starosty i zarządu powiatu (art. 31a SamPowiatU) | 435 |
| C. Odwołanie członka zarządu powiatu (art. 31 ust. 5 oraz art. 31b ust. 3 SamPowiatU) | 436 |
| D. Pełnienie obowiązków przez odwołany zarząd powiatu lub przez członka zarządu powiatu (art. 31b ust. 3 SamPowiatU) | 436 |
| E. Rezygnacja członka zarządu powiatu z zajmowanego stanowiska (art. 31c ust. 1 i 2 SamPowiatU) | 437 |
| F. Wybór nowego zarządu lub członka jego składu (art. 31b ust. 1 i 2 oraz art. 31c ust. 3 SamPowiatU) | 438 |
| G. Uwagi do art. 37–40 SamWojU | 438 |

| | |
|--|-----|
| Art. 28c. [Ponowny wniosek w sprawie referendum – ograniczenia czasowe] | |
| (P. Dańczak) | 439 |
| I. <i>Ratio legis</i> ograniczeń dotyczących możliwości powtórnego składania wniosku | 439 |
| II. Niekonkurencyjność przyczyn uzasadniających przeprowadzenie referendum | 439 |
| III. Karencja | 440 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 440 |
| Art. 28d. [Wygaśnięcie mandatu wójta lub burmistrza] (P. Dańczak) | 440 |
| I. Uwagi wprowadzające | 441 |
| II. Wygaśnięcie mandatu wójta | 442 |
| III. Przesłanki wygaśnięcia mandatu wójta | 442 |
| A. Uwagi wprowadzające | 442 |
| B. Odmowa złożenia ślubowania | 442 |
| C. Niezłożenie w terminach określonych w odrębnych przepisach oświadczenia o stanie majątkowym | 443 |
| D. Pisemne zrzeczenie się mandatu | 443 |
| E. Utrata prawa wybieralności lub brak tego prawa | 444 |
| F. Naruszenie ustawowych zakazów łączenia funkcji wójta z wykonywaniem innych funkcji lub z prowadzeniem działalności gospodarczej | 445 |
| G. Niezdolność do pracy lub niezdolność do samodzielnej egzystencji | 446 |
| H. Śmierć wójta | 446 |
| I. Odwołanie w drodze referendum | 447 |
| J. Odwołanie wójta w trybie art. 96 ust. 2 SamGminU (odwołanie w trybie nadzoru) | 447 |
| K. Zmiany w podziale terytorialnym | 447 |
| IV. Stwierdzenie wygaśnięcia mandatu wójta | 447 |
| A. Uwagi ogólne | 447 |
| B. Doręczenie rozstrzygnięcia o wygaśnięciu mandatu wójta i sądowa ochrona mandatu wójta | 448 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 448 |
| Art. 28e. [Skutki wygaśnięcia mandatu wójta dla jego zastępcy] (P. Dańczak) | 449 |
| I. Konsekwencje wygaśnięcia mandatu wójta dla jego zastępcy | 449 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 449 |
| Art. 28f. [Osoba wyznaczona do pełnienia funkcji wójta] (P. Dańczak) | 450 |
| I. Cel regulacji | 450 |
| II. Osoba pełniąca funkcję wójta | 451 |
| III. Regulacje innych ustaw samorządowych | 453 |
| Art. 28g. [Przejęcie kompetencji wójta] (A. Pośpiech-Kłak) | 453 |
| I. Charakter i geneza przepisu | 454 |
| II. Procedura postępowania | 456 |
| III. Regulacje innych ustawach samorządowych | 459 |

| | |
|--|-----|
| Art. 28h. [Wyznaczenie zastępcy] (A. Pośpiech-Kłak) | 460 |
| I. Uwagi ogólne | 460 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 460 |
| Art. 29. [Działanie po upływie kadencji] (P. Dańczak) | 460 |
| I. Zasada ciągłości działania organu wykonawczego gminy | 461 |
| II. Zakres kompetencji dotychczasowego wójta | 461 |
| III. Ciągłość działania zastępcy po upływie kadencji wójta | 461 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 462 |
| Art. 29a. [Ślubowanie] (P. Dańczak) | 463 |
| I. Objęcie obowiązków przez nowo wybranego wójta | 464 |
| II. Rota ślubowania | 464 |
| III. Ślubowanie przed radą gminy | 464 |
| IV. Ślubowanie przed komisarzem wyborczym | 465 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 466 |
| Art. 30. [Zadania wójta] (P. Dańczak) | 466 |
| I. Uwagi wprowadzające | 466 |
| II. Wykonywanie przez wójta uchwał rady gminy | 467 |
| III. Zadania wójta | 467 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 470 |
| Art. 31. [Zasada reprezentacji] (P. Dańczak) | 471 |
| I. Istota regulacji | 472 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 473 |
| Art. 31a. [Ochrona przeciwpowodziowa] (P. Dańczak) | 475 |
| I. Uwagi wprowadzające | 475 |
| II. Plan operacyjny ochrony przed powodzią | 476 |
| III. Ogłaszanie i odwoływanie przez wójta pogotowia i alarmu przeciwpowodziowego | 476 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 477 |
| Art. 31b. [Ewakuacja z obszarów zagrożonych i stan klęski żywiołowej] (P. Dańczak) | 478 |
| I. Warunki zarządzenia ewakuacji | 478 |
| II. Podejmowanie przez wójta działań w przypadku wprowadzenia stanu klęski żywiołowej | 479 |
| III. Regulacje innych ustaw samorządowych | 481 |
| Art. 32. (uchylony) | 481 |
| Art. 33. [Urząd gminy] (A. Pośpiech-Kłak) | 481 |
| I. Uwagi ogólne | 482 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 486 |
| Art. 34. (uchylony) | 487 |

| | |
|---|-----|
| Art. 35. [Statut jednostki pomocniczej i jego treść] (<i>K. Rokicka-Murszewska</i>) | 487 |
| I. Uwagi ogólne | 487 |
| II. Tryb uchwalania statutu jednostki pomocniczej | 488 |
| III. Statuty jednostek niższego rzędu | 489 |
| IV. Treść statutu jednostki pomocniczej | 490 |
| A. Nazwa i obszar jednostki pomocniczej | 490 |
| B. Zasady i tryb wyborów organów jednostki pomocniczej | 491 |
| C. Organizacja i zadania organów jednostki pomocniczej | 492 |
| D. Zakres zadań przekazywanych jednostce przez gminę oraz sposób ich realizacji | 492 |
| E. Zakres i formy kontroli oraz nadzoru organów gminy nad działalnością organów jednostki pomocniczej | 492 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 493 |
| Art. 35a. [Wybory do organów jednostek pomocniczych] (<i>S. Gajewski</i>) | 494 |
| I. Regulacja wyborów do organu jednostek pomocniczych i jednostek niższego rzędu | 494 |
| II. Znaczenie przepisu | 494 |
| III. Konsekwencje naruszenia przepisu | 495 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 495 |
| Art. 36. [Organy sołectwa. Zebranie wiejskie, sołtys, rada sołecka] (<i>K. Rokicka-Murszewska</i>) | 495 |
| I. Uwagi ogólne | 496 |
| II. Zebranie wiejskie | 496 |
| III. Status prawny sołtysa | 498 |
| IV. Rada sołecka i jej pozycja w sołectwie | 499 |
| V. Zasady wyboru sołtysa i członków rady sołeckiej | 499 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 500 |
| Art. 37. [Organy dzielnicy i osiedla. Rada, zarząd] (<i>K. Rokicka-Murszewska</i>) | 500 |
| I. Uwagi ogólne | 500 |
| II. Organ uchwałodawczy dzielnicy i osiedla | 500 |
| III. Organ wykonawczy dzielnicy i osiedla | 501 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 502 |
| Art. 37a. [Udział przewodniczącego organu wykonawczego w pracach rady gminy] (<i>K. Rokicka-Murszewska</i>) | 502 |
| I. Uwagi ogólne | 502 |
| II. Zasady udziału w pracach rady gminy | 502 |
| III. Regulacje innych ustaw samorządowych | 503 |
| Art. 37b. [Zasady przyznawania diety i zwrotu kosztów podróży] (<i>K. Rokicka-Murszewska</i>) | 504 |
| I. Uwagi ogólne | 504 |
| II. Dieta a koszty podróży służbowej | 504 |
| III. Łączenie funkcji radnego i sołtysa | 505 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 505 |

| | |
|---|-----|
| Art. 38. [Odrębności ustroju gmin] (<i>P. Jankowska</i>) | 505 |
| Art. 39. [Wydawanie decyzji administracyjnych] (<i>P. Dańczak</i>) | 507 |
| I. Wójt jako podmiot wydający decyzję | 508 |
| II. Dekoncentracja wewnętrzna | 508 |
| III. Dekoncentracja zewnętrzna | 511 |
| IV. Domniemanie kompetencji samorządowego kolegium odwoławczego | 513 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 514 |
| Art. 39a. (<i>uchylony</i>) | 515 |
| Rozdział 4. Akty prawa miejscowego stanowionego przez gminę | 517 |
| Art. 40. [Akty prawa miejscowego – typologia] (<i>A. Sidorowska-Ciesielska</i>) | 517 |
| I. Działalność prawotwórcza gminy | 517 |
| II. Akty prawa miejscowego jako źródła prawa powszechnie obowiązującego | 519 |
| III. Lokalny obszar obowiązywania | 520 |
| IV. Charakter podstawowy i wykonawczy aktów prawa miejscowego | 521 |
| V. Konstrukcja upoważnienia do wydania aktu prawa miejscowego | 523 |
| VI. Typologia aktów prawa miejscowego | 527 |
| VII. Przepisy porządkowe | 531 |
| VIII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 534 |
| Art. 41. [Właściwość organów do wydawania aktów prawa miejscowego] (<i>A. Sidorowska-Ciesielska</i>) | 535 |
| I. Kompetencja prawodawcza organów gminy | 536 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 537 |
| Art. 41a. [Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza] (<i>D. Ziółkowski</i>) | 537 |
| I. Istota obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej | 538 |
| II. Obowiązek uregulowania obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej | 540 |
| III. Uchwała w sprawie obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej | 541 |
| A. Podmiot uprawniony do wystąpienia z obywatelską inicjatywą uchwałodawczą | 542 |
| B. Komitet obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej | 544 |
| C. Zasady promocji obywatelskich inicjatyw uchwałodawczych | 546 |
| D. Wymogi formalne oraz szczegółowe zasady wnoszenia projektów składanych w ramach obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej | 546 |
| IV. Procedowanie projektu uchwały zgłoszonego w ramach obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej | 548 |
| V. Przedmiot obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej | 549 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 550 |
| Art. 42. [Zasady i tryb ogłaszania aktów prawa miejscowego] (<i>J. Piecha, A. Sidorowska-Ciesielska</i>) | 550 |
| I. Wejście w życie aktu prawa miejscowego | 551 |
| II. Sprostowanie aktu prawa miejscowego | 553 |

| | |
|--|------------|
| III. Tekst jednolity aktu prawa miejscowego | 553 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 554 |
| Rozdział 5. Mienie komunalne | 555 |
| Art. 43. [Pojęcie mienia komunalnego] (R. Kopania) | 555 |
| I. Pojęcie mienia komunalnego | 555 |
| II. Składniki mienia komunalnego | 555 |
| A. Nieruchomości jako składnik mienia komunalnego | 556 |
| 1. Gospodarowanie nieruchomościami stanowiącymi mienie komunalne ... | 556 |
| 2. Gminny zasób nieruchomości | 558 |
| B. Środki pieniężne jako składnik mienia komunalnego | 558 |
| III. Charakter mienia komunalnego | 559 |
| IV. Podmioty mienia komunalnego | 559 |
| A. Gminna osoba prawna | 559 |
| B. Przedsiębiorstwa gminne | 560 |
| C. Spółki prawa handlowego | 561 |
| D. Spółdzielnie | 561 |
| E. Fundacje | 562 |
| F. Publiczne zakłady opieki zdrowotnej | 562 |
| G. Zakłady budżetowe | 564 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 565 |
| Art. 44. [Sposoby nabycia mienia komunalnego] (R. Kopania) | 566 |
| I. Nabycie mienia komunalnego na podstawie PWSamTerU | 567 |
| A. Nabycie <i>ex lege</i> | 567 |
| 1. Strony postępowania komunalizacyjnego | 568 |
| 2. Zbieg postępowań o zwrot wywłaszczonej nieruchomości i postępowania komunalizacyjnego | 568 |
| 3. Przedmiot postępowania komunalizacyjnego | 569 |
| 4. Charakter nabycia mienia w świetle art. 5 ust. 1 i 2 PWSamTerU | 569 |
| B. Nabycie konstytutywne | 569 |
| II. Nabycie mienia wskutek przekazania w związku z utworzeniem lub zmianą granic | 571 |
| III. Nabycie mienia w wyniku przekazania przez administrację rządową | 572 |
| IV. Nabycie w wyniku własnej działalności gospodarczej gminy | 573 |
| V. Nabycie poprzez inne czynności prawne | 574 |
| VI. Nabycie w innych przypadkach określonych odrębnymi ustawami | 574 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 574 |
| Art. 45. [Dysponowanie mieniem komunalnym] (R. Kopania) | 575 |
| I. Dysponowanie składnikami majątkowymi przez podmioty mienia komunalnego | 575 |
| II. Samodzielność jednostek samorządu terytorialnego w dysponowaniu mieniem | 576 |
| III. Podmioty gospodarujące mieniem komunalnym | 576 |

| | |
|---|-----|
| IV. Ograniczenia samodzielności jednostek samorządu terytorialnego w dysponowaniu mieniem | 577 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 578 |
| Art. 46. [Składanie oświadczeń woli w imieniu gminy. Kontrasygnata] | |
| (R. Kopania) | 578 |
| I. Zasady składania oświadczeń woli w imieniu gminy w zakresie zarządu mieniem | 578 |
| II. Charakter prawny upoważnienia | 579 |
| III. Zakres podmiotowy upoważnienia | 579 |
| IV. Wójt jako reprezentant gminy w sferze publicznoprawnej, jak i cywilnoprawnej | 581 |
| V. Rola gminy w sprawach o zwrot wywłaszczonych nieruchomości | 581 |
| VI. Wniosek o wszczęcie egzekucji jako oświadczenie woli składane w imieniu gminy | 582 |
| VII. Kontrasygnata skarbnika gminy | 582 |
| VIII. Kontrasygnata na pisemne polecenie zwierzchnika | 584 |
| IX. Regulacje innych ustaw samorządowych | 585 |
| Art. 47. [Pełnomocnictwo kierownika gminnej jednostki organizacyjnej] | |
| (R. Kopania) | 585 |
| I. Uwagi ogólne | 585 |
| II. Udzielanie pełnomocnictwa kierownikom gminnych jednostek organizacyjnych | 585 |
| III. Charakter pełnomocnictwa | 586 |
| IV. Ważność czynności dokonanych przez pełnomocnika | 587 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 587 |
| Art. 48. [Dysponowanie mieniem komunalnym przez jednostkę pomocniczą] | |
| (R. Kopania) | 588 |
| I. Uwagi ogólne | 588 |
| II. Statut jednostki pomocniczej i jego rola w zakresie zarządzania i korzystania z mienia komunalnego | 588 |
| III. Prawo sołectwa do samodzielnego wyrażania zgody na dysponowanie mieniem komunalnym | 589 |
| IV. Brak zdolności prawnej sołtysa, jako organu jednostki samorządu – sołectwa, do wniesienia skargi do sądu administracyjnego, na podstawie art. 25 PrPostAdm, na zarządzenie organu gminy | 589 |
| V. Odesłanie dotyczące stosowania przepisów mienia komunalnego do mienia gminnego | 590 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 591 |
| Art. 49. [Odpowiedzialność za zobowiązania] (R. Kopania) | 591 |
| I. Brak odpowiedzialności za zobowiązania gminy i innych gminnych osób prawnych | 591 |
| II. Solidarna odpowiedzialność gmin przejmujących za mienie gminy podzielonej | 592 |
| III. Regulacje innych ustaw samorządowych | 592 |

| | |
|---|-----|
| Art. 50. [Zachowanie szczególnej staranności przy wykonywaniu zarządu mieniem] (R. Kopania) | 592 |
| I. Pojęcie szczególnej staranności | 593 |
| II. Zakres podmiotowy wymogu zachowania szczególnej staranności i podstawa jego naruszenia | 593 |
| III. Pojęcia zarządzania i zarządu w odniesieniu do mienia komunalnego | 593 |
| IV. Skutki prawne braku zachowania szczególnej staranności w zarządzaniu mieniem komunalnym | 594 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 594 |
| Rozdział 6. Gminna gospodarka finansowa | 595 |
| Art. 51. [Samodzielność budżetowa] (D. Ziótkowski) | 595 |
| I. Przedmiot i historia regulacji | 595 |
| II. Gospodarka finansowa gminy | 596 |
| III. Samodzielność finansowa gminy | 597 |
| IV. Uchwała budżetowa gminy | 598 |
| A. Uwagi ogólne | 598 |
| B. Tryb prac nad projektem uchwały budżetowej | 598 |
| C. Przedmiot i charakter prawny uchwały budżetowej | 599 |
| D. Treść uchwały budżetowej | 599 |
| V. Uprawnienia finansowe jednostki pomocniczej | 600 |
| VI. Fundusz sołecki | 601 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 601 |
| Art. 52–53. (uchylone) | 601 |
| Art. 54. [Dochody gminy] (D. Ziótkowski) | 602 |
| I. Przedmiot i historia regulacji | 602 |
| II. Władztwo dochodowe gminy | 603 |
| III. Katalog dochodów gmin według DochSamTerytU | 604 |
| IV. Dochody własne gminy | 605 |
| A. Uwagi ogólne | 605 |
| B. Wpływy z podatków | 605 |
| C. Wpływy z opłat | 607 |
| D. Dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych | 608 |
| E. Dochody z majątku gminy | 608 |
| F. Spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy | 608 |
| G. Pozostałe dochody własne gminy | 609 |
| H. Udziały w podatkach dochodowych | 609 |
| V. Dochody transferowe gminy | 609 |
| A. Uwagi ogólne | 609 |
| B. Subwencja ogólna | 610 |
| C. Dotacje celowe | 610 |

| | |
|--|-----|
| VI. Samoopodatkowanie mieszkańców | 611 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 612 |
| Art. 55–57. (uchylone) | 613 |
| Art. 58. [Uchwały o zobowiązaniach] (D. Ziółkowski) | 613 |
| I. Przedmiot i historia regulacji | 613 |
| II. Pojęcie zobowiązań finansowych | 615 |
| III. Zaciąganie zobowiązań finansowych przez gminę | 615 |
| IV. Orzecznictwo nadzorcze regionalnych izb obrachunkowych | 616 |
| V. Podjęcie uchwały dotyczącej zobowiązań finansowych | 617 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 618 |
| Art. 59. [Sposób wydatkowania] (D. Ziółkowski) | 618 |
| I. Przedmiot i historia regulacji | 619 |
| II. Zasada oddzielenia dyspozycji i kasowego wykonania | 619 |
| III. Bankowa obsługa kasowa | 620 |
| IV. Fakultatywna współpraca z bankami | 621 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 621 |
| Art. 60. [Odpowiedzialność i kompetencje wójta] (D. Ziółkowski) | 621 |
| I. Przedmiot i historia regulacji | 622 |
| II. Treść zasady odpowiedzialności wójta | 622 |
| III. Katalog uprawnień wójta | 623 |
| A. Uwagi ogólne | 623 |
| B. Zaciąganie zobowiązań finansowych | 624 |
| C. Emitowanie papierów wartościowych | 625 |
| D. Dokonywanie wydatków budżetowych | 625 |
| E. Zgłaszanie propozycji zmian w budżecie gminy | 625 |
| F. Dysponowanie rezerwami budżetu gminy | 626 |
| G. Blokowanie środków budżetowych | 626 |
| IV. Pociągnięcie wójta do odpowiedzialności | 627 |
| A. Uwagi ogólne | 627 |
| B. Kryterium prawidłowej gospodarki finansowej gminy | 627 |
| C. Odpowiedzialność cywilna i karna | 628 |
| D. Odpowiedzialność za rażące naruszenie prawa | 628 |
| E. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych | 628 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 629 |
| Art. 61. [Jawność gospodarki] (D. Ziółkowski) | 629 |
| I. Przedmiot i historia regulacji | 630 |
| II. Jawność gminnej gospodarki finansowej | 630 |
| III. Zasada jawności gminnej gospodarki finansowej w świetle FinPubU | 631 |
| IV. Ogłoszenie uchwały budżetowej i sprawozdania z jej wykonania | 633 |
| V. Uzyskiwanie informacji o gospodarce finansowej gminy | 633 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 634 |

| | |
|--|-----|
| Art. 62. [Kontrola gospodarki finansowej gmin] (<i>D. Ziólkowski</i>) | 635 |
| I. Przedmiot i historia regulacji | 636 |
| II. Kompetencje kontrolne i nadzorcze RIO | 636 |
| III. Status prawny i organizacja RIO | 637 |
| IV. Postępowanie kontrolne RIO | 638 |
| A. Uwagi ogólne | 638 |
| B. Zakres podmiotowy i przedmiotowy kontroli | 638 |
| C. Kryteria kontroli | 638 |
| D. Procedura kontroli | 639 |
| E. Szczególne formy prowadzenia kontroli | 641 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 642 |
| Art. 63. (<i>uchylony</i>) | 642 |
| Rozdział 7. Związki i porozumienia międzygminne | 643 |
| Art. 64. [Tworzenie] (<i>I. Ścieszka</i>) | 643 |
| I. Uwagi ogólne | 643 |
| II. Cechy związku międzygminnego | 644 |
| III. Element podmiotowy związku | 644 |
| IV. Cel utworzenia związku międzygminnego | 644 |
| V. Czynności poprzedzające uchwałę gminy o utworzeniu czy przystąpieniu do związku | 646 |
| VI. Uchwały rad gmin o utworzeniu związku bądź przystąpieniu do związku | 646 |
| VII. Skutek utworzenia związku – przeniesienie praw i obowiązków | 647 |
| VIII. Wyjątek od zasady dobrowolności | 649 |
| IX. Odpowiednie stosowanie | 649 |
| X. Regulacje innych ustaw samorządowych | 649 |
| Art. 65. [Osobowość prawna] (<i>I. Ścieszka</i>) | 650 |
| I. Uwagi ogólne | 650 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 652 |
| Art. 66. [Poinformowanie wojewody] (<i>I. Ścieszka</i>) | 652 |
| I. Uwagi ogólne | 652 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 653 |
| Art. 67. [Statut] (<i>I. Ścieszka</i>) | 653 |
| I. Uwagi ogólne | 654 |
| II. Projekt statutu | 654 |
| III. Przyjęcie statutu przez gminy | 654 |
| IV. Treść statutu | 655 |
| V. Obowiązek publikacji | 660 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 660 |

| | |
|---|-----|
| Art. 67a. [Zmiana statutu związku] (I. Ścieszka) | 660 |
| I. Uwagi ogólne | 660 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 661 |
| Art. 67b. [Likwidacja związku, wykreślenie z rejestru] (I. Ścieszka) | 661 |
| I. Uwagi ogólne | 661 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 662 |
| Art. 68. [Rejestr] (I. Ścieszka) | 662 |
| I. Charakter rejestru | 663 |
| II. Organ rejestrowy i postępowanie rejestrowe | 663 |
| III. Charakter prawny wpisu i odmowy wpisu | 664 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 665 |
| Art. 69. [Zgromadzenie] (I. Ścieszka) | 665 |
| I. Uwagi ogólne | 665 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 667 |
| Art. 70. [Skład; reprezentowanie] (I. Ścieszka) | 667 |
| I. Uwagi ogólne | 667 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 668 |
| Art. 71. [Podejmowanie uchwał] (I. Ścieszka) | 668 |
| I. Uwagi ogólne | 668 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 669 |
| Art. 72. [Sprzeciw] (I. Ścieszka) | 669 |
| I. Uwagi ogólne | 670 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 671 |
| Art. 73. [Zarząd] (I. Ścieszka) | 671 |
| I. Uwagi ogólne | 671 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 673 |
| Art. 73a. [Odesłanie] (I. Ścieszka) | 673 |
| I. Uwagi ogólne | 673 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 674 |
| Art. 73b. [Przekształcenie w związek powiatowo-gminny] (I. Ścieszka) | 674 |
| I. Uwagi ogólne | 674 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 675 |
| Art. 74. [Porozumienie międzygminne] (I. Ścieszka) | 675 |
| I. Uwagi ogólne | 675 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 677 |
| Art. 75. (uchylony) | 677 |
| Rozdział 8. (uchylony) | 679 |

| | |
|---|-----|
| Rozdział 9. Stowarzyszenia gmin | 681 |
| Art. 84. [Utworzenie i statut stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego] <i>(R. Kopania)</i> | 681 |
| I. Prawo jednostek samorządu terytorialnego do zrzeszania się | 681 |
| II. Podstawy funkcjonowania stowarzyszeń gmin | 682 |
| III. Zadania publiczne | 683 |
| IV. Majątek stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego | 683 |
| V. Współdziałanie jednostek samorządu terytorialnego w ramach stowarzyszenia ... | 684 |
| VI. Treść statutu stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego | 684 |
| VII. Zakres stosowania PrStow w odniesieniu do stowarzyszeń gmin | 685 |
| VIII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 686 |
| Art. 84a. [Przystępowanie gmin do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych] <i>(R. Kopania)</i> | 687 |
| I. Uwagi ogólne | 687 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 688 |
| Rozdział 10. Nadzór nad działalnością gminną | 689 |
| Art. 85. [Kryterium nadzoru] <i>(K. Wojciechowska)</i> | 689 |
| I. Uregulowania nadzoru nad działalnością samorządu terytorialnego w aktach wyższego rzędu | 689 |
| II. Pojęcie nadzoru | 690 |
| III. Działalność gminna | 690 |
| IV. Kryterium legalności | 691 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 692 |
| Art. 86. [Organy nadzoru] <i>(K. Wojciechowska)</i> | 692 |
| I. Uregulowania dotyczące organów nadzoru nad działalnością samorządu terytorialnego w aktach wyższego rzędu | 693 |
| II. Pojęcie nadzoru | 693 |
| III. Enumeratywny katalog organów nadzoru | 693 |
| IV. Poszczególne organy nadzorcze | 694 |
| V. Niesamodzielnosc regulacji art. 86 SamGminU | 696 |
| VI. Kontrola środków nadzorczych | 697 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 697 |
| Art. 87. [Ustawowo ograniczony zakres nadzoru] <i>(K. Wojciechowska)</i> | 697 |
| I. Pojęcie nadzoru | 697 |
| II. Organy nadzoru | 697 |
| III. Działalność gminna | 697 |
| IV. Ustawowo ograniczony zakres nadzoru | 698 |
| V. Regulacje innych ustaw samorządowych | 699 |
| Art. 88. [Prawo informacji] <i>(K. Wojciechowska)</i> | 699 |
| I. Organy nadzoru | 699 |
| II. Zakres prawa informacji | 699 |

| | |
|---|------------|
| III. Zasada jawności | 700 |
| IV. Cel prawa informacji | 700 |
| V. Podmioty zobowiązane do udzielenia informacji | 701 |
| VI. Tryb udzielenia informacji | 701 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 701 |
| Art. 89. [Zajęcie stanowiska] (K. Wojciechowska) | 702 |
| I. Rodzaj środka | 702 |
| II. Kryterium nadzoru i ustawowo ograniczony zakres nadzoru | 703 |
| III. Cel regulacji | 703 |
| IV. Nadzór merytoryczny | 704 |
| V. Pojęcie rozstrzygnięcia | 704 |
| VI. Pojęcie organów gminy | 705 |
| VII. Zajęcia stanowiska z art. 89 ust. 1 SamGminU a art. 106 KPA | 705 |
| VIII. Formy zajęcia stanowiska | 705 |
| IX. Skutki braku wystąpienia o zajęcie stanowiska | 707 |
| X. Termin zajęcia stanowiska | 707 |
| XI. Domniemanie zajęcia stanowiska zgodnego ze stanowiskiem gminy | 707 |
| XII. Przepisy szczególne | 708 |
| XIII. Odpowiednie stosowanie regulacji | 708 |
| XIV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 708 |
| Art. 90. [Przedłożenie uchwały i zarządzenia] (K. Wojciechowska) | 708 |
| I. Rodzaj nadzoru | 709 |
| II. Zakres przedmiotowy obowiązku przedłożenia uchwał i zarządzeń | 709 |
| III. Zakres podmiotowy obowiązku przedłożenia uchwał i zarządzeń | 711 |
| IV. Tryb nadzorczy | 712 |
| V. Termin przedłożenia | 712 |
| VI. Skutki upływu terminu | 713 |
| VII. Publikacja | 713 |
| VIII. Przedłożenie uchwał i zarządzeń regionalnej izbie obrachunkowej | 714 |
| IX. Przepisy szczególne | 714 |
| X. Regulacje innych ustaw samorządowych | 714 |
| Art. 91. [Nieważność uchwały; tryb] (K. Rokicka-Murszewska) | 714 |
| I. Uwagi ogólne | 715 |
| II. Zakres przedmiotowy | 716 |
| III. Pojęcie istotnego i nieistotnego naruszenia prawa | 716 |
| IV. Przepis art. 28 ust. 1 PlanZagospU jako przykład przepisu szczególnego w stosunku do art. 91 ust. 1 SamGminU | 718 |
| V. Termin na stwierdzenie nieważności uchwały lub zarządzenia | 719 |
| VI. Wstrzymanie wykonania uchwały lub zarządzenia | 720 |
| VII. Elementy rozstrzygnięcia nadzorczego | 721 |
| VIII. Odpowiednie stosowanie przepisów KPA do postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności | 722 |
| IX. Regulacje innych ustaw samorządowych | 722 |

| | |
|---|-----|
| Art. 92. [Wstrzymanie budżetu] (K. Kędzierski) | 723 |
| I. Uwagi ogólne | 723 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 724 |
| Art. 92a. [Rozprawa] (K. Kędzierski) | 724 |
| I. Uwagi ogólne | 725 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 726 |
| Art. 93. [Zaskarżenie] (K. Kędzierski) | 726 |
| I. Uwagi ogólne | 726 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 728 |
| Art. 94. [Niegodność z prawem] (K. Kędzierski) | 728 |
| I. Uwagi ogólne | 729 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 730 |
| Art. 95. (uchylony) | 730 |
| Art. 96. [Rozwiązanie rady gminy. Odwołanie wójta] (K. Wojciechowska) | 731 |
| I. Nadzwyczajny środek nadzorczy | 731 |
| II. Uregulowania rozwiązania organu stanowiącego w aktach wyższego rzędu | 731 |
| III. Przesłanka zastosowania art. 96 SamGminU | 732 |
| IV. Organ uprawniony do rozwiązania rady gminy | 733 |
| V. Organ uprawniony do odwołania wójta | 733 |
| VI. Skutki zastosowania środka z art. 96 SamGminU | 734 |
| VII. Wyznaczenie osoby pełniącej funkcję odwołanego organu | 734 |
| VIII. Zaskarżalność | 735 |
| IX. Regulacje innych ustaw samorządowych | 736 |
| Art. 97. [Zawieszenie organów. Zarząd komisaryczny] (K. Wojciechowska) | 736 |
| I. Nadzwyczajny środek nadzorczy | 737 |
| II. Tryb naprawczy | 737 |
| III. Organ uprawniony do ustanowienia zarządu komisarycznego | 738 |
| IV. Przesłanka zastosowania art. 97 SamGminU | 738 |
| V. Skutki zastosowania środka z art. 97 ust. 1 SamGminU | 740 |
| VI. Wyznaczenie komisarza | 741 |
| VII. Zaskarżalność | 742 |
| VIII. Przepisy szczególne | 742 |
| IX. Regulacje innych ustaw samorządowych | 742 |
| Art. 98. [Skarga na rozstrzygnięcie organu nadzoru] (K. Wojciechowska) | 742 |
| I. Ochrona samodzielności jednostki samorządu terytorialnego | 743 |
| II. Przedmiot skargi z art. 98 SamGminU | 743 |
| III. Skarga z art. 98 ust. 1 SamGminU a skarga z art. 3 § 2 pkt 7 PrPostAdm | 745 |
| IV. Kryterium skargi | 745 |
| V. Termin wniesienia skargi | 746 |
| VI. Podmiot uprawniony do wniesienia skargi | 746 |

| | |
|---|------------|
| VII. Wyczerpanie środków zaskarżenia | 749 |
| VIII. Termin rozpoznania skargi | 749 |
| IX. Sposoby rozpoznania skargi | 749 |
| X. Odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących decyzji | 750 |
| XI. Uprawnomocnienie się rozstrzygnięcia nadzorczego | 750 |
| XII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 751 |
| Art. 98a. [Zarządzenie zastępcze wojewody] (K. Wojciechowska) | 751 |
| I. Środek nadzorczy | 752 |
| II. Obowiązki objęte dyspozycją art. 98a ust. 1 SamGminU | 752 |
| III. Tryb naprawczy | 755 |
| IV. Organ uprawniony do wydania zarządzenia zastępczego | 756 |
| V. Przesłanka i tryb zastosowania art. 98a SamGminU | 756 |
| VI. Zaskarżalność | 758 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 759 |
| Art. 99. [Nadzór nad związkami i porozumieniami międzygminnymi] <i>(K. Wojciechowska)</i> | 759 |
| I. Odpowiednie stosowanie przepisów do związków i porozumień międzygminnych | 759 |
| II. Właściwość miejscowa organów nadzorczych | 760 |
| III. Regulacje innych ustaw samorządowych | 760 |
| Art. 100. [Zwolnienie od opłat sądowych] (K. Wojciechowska) | 760 |
| I. Zwolnienie w sprawach skarg na akty nadzoru | 761 |
| II. Cel regulacji | 761 |
| III. Podmiotowy zakres zwolnienia | 761 |
| IV. Opłaty sądowe | 762 |
| V. Zakres zwolnienia w postępowaniach sądowych obu instancji | 762 |
| VI. Regulacje innych ustaw samorządowych | 763 |
| Art. 101. [Zaskarżenie uchwały] (A. Pośpiech-Kłak) | 763 |
| I. Uwagi wstępne | 763 |
| II. Zakres przedmiotowy | 765 |
| III. Zakres podmiotowy | 767 |
| IV. Legitymacja skargowa | 768 |
| V. Sprawa osądzona | 772 |
| VI. Udział w charakterze uczestnika postępowania | 774 |
| VII. Usunięcie naruszenia prawa | 776 |
| VIII. Współuczestnictwo procesowe | 777 |
| IX. Regulacje innych ustaw samorządowych | 777 |
| Art. 101a. [Bezczynność organów gminy] (A. Sidorowska-Ciesielska) | 778 |
| I. Przedmiot skargi | 778 |
| II. Pojęcie sprawy z zakresu administracji publicznej | 779 |
| III. Czynności nakazane prawem | 780 |
| IV. Bezczynność prawodawcza | 781 |

| | |
|--|------------|
| V. Legitymacja skargowa | 783 |
| VI. Nakazanie organowi nadzoru wykonania niezbędnych czynności | 784 |
| VII. Regulacje innych ustaw samorządowych | 785 |
| Art. 102. [Wyłączenie stosowania] (A. Sidorowska-Ciesielska) | 786 |
| I. Wyłączenie stosowania rozdziału 10 SamGminU | 786 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 787 |
| Art. 102a. (uchylony) | 787 |
| Rozdział 11. Przepis końcowy | 789 |
| Art. 103. [Wejście w życie] (A. Sidorowska-Ciesielska) | 789 |
| I. Termin wejścia w życie | 789 |
| II. Regulacje innych ustaw samorządowych | 789 |
| Część II. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 995, zm.: Dz.U. z 2018 r. poz. 1000, poz. 1349, poz. 1432) | 791 |
| Rozdział 1. Przepisy ogólne | 793 |
| Art. 1. [Pojęcie powiatu] | 793 |
| Art. 2. [Charakter zadań] | 793 |
| Art. 3. [Zmiany w podziale terytorialnym] | 793 |
| Art. 3a. [Konsultacje] | 794 |
| Art. 3b. [Wniosek; opinia] | 794 |
| Art. 3c. [Obowiązek połączenia lub utworzenia powiatu] (S. Gajewski) | 795 |
| Art. 3ca. [Pełnomocnik do spraw połączenia powiatów lub utworzenia nowego powiatu] | 796 |
| Art. 3cb. [Skutki prawne połączenia powiatów] | 796 |
| Art. 3d. [Konsultacje z mieszkańcami] | 797 |
| Rozdział 2. Zakres działania i zadania powiatu | 799 |
| Art. 4. [Zadania publiczne] | 799 |
| Art. 4a. [Przeprowadzanie wyborów] | 800 |
| Art. 4b. [Monitoring] | 800 |
| Art. 5. [Zakres porozumienia] | 801 |
| Art. 6. [Jednostki organizacyjne] | 801 |
| Art. 6a. [Wspólna obsługa, jednostki obsługiwane] | 801 |

| | |
|---|-----|
| Art. 6b. [Jednostki obsługujące] | 801 |
| Art. 6c. [Zakres wspólnej obsługi, ograniczenia] | 802 |
| Art. 6d. [Przetwarzanie danych osobowych] | 802 |
| Art. 7. [Zagrożenie bezpieczeństwa] | 802 |
| Art. 7a. [Wzajemna pomoc] (<i>R. Kopania</i>) | 803 |
| I. Rodzaje i cel udzielanej pomocy | 803 |
| II. Jednostka samorządu terytorialnego innego państwa jako adresat pomocy z art. 7a SamPowiatU | 803 |
| Rozdział 3. Władze powiatu | 807 |
| Art. 8. [Wykonywanie władzy] | 807 |
| Art. 8a. [Jawność działania] | 807 |
| Art. 9. [Rada powiatu] | 807 |
| Art. 10. [Referendum powiatowe] | 808 |
| Art. 11. (<i>uchylony</i>) | 808 |
| Art. 12. [Właściwość rady] | 808 |
| Art. 13. [Podejmowanie uchwał] | 809 |
| Art. 14. [Wybór przewodniczącego] | 810 |
| Art. 15. [Obrady rady powiatu; transmisja i utrwalanie] | 811 |
| Art. 16. [Komisja rewizyjna] | 812 |
| Art. 16a. [Komisja skarg, wniosków i petycji] | 812 |
| Art. 17. [Komisje stałe i doraźne] | 812 |
| Art. 18. [Kluby radnych] | 812 |
| Art. 19. [Statut] | 813 |
| Art. 19a. [Wydawanie poleceń służbowych pracownikom starostwa] | 813 |
| Art. 20. [Ślubowanie] | 813 |
| Art. 21. [Obowiązki radnego] | 813 |
| Art. 22. [Prawa radnego] | 815 |
| Art. 23. [Zakaz łączenia] | 815 |
| Art. 24. [Urlop bezpłatny] | 815 |

| | |
|---|-----|
| Art. 25. [Rozwinięcie] | 816 |
| Art. 25a. [Zakaz zajęć dodatkowych] | 816 |
| Art. 25b. [Zakaz działalności gospodarczej] | 816 |
| Art. 25c. [Oświadczenie majątkowe] | 817 |
| Art. 25d. [Zasada jawności] | 819 |
| Art. 25e. (<i>uchylony</i>) | 820 |
| Art. 25f. [Skutki niezłożenia oświadczenia w terminie] | 820 |
| Art. 25g. [Podanie nieprawdy] | 820 |
| Art. 25h. [Zakaz przyjmowania korzyści majątkowych] | 820 |
| Art. 26. [Zarząd powiatu] | 821 |
| Art. 27. [Starosta, członkowie zarządu] | 821 |
| Art. 28. [Działalność po rozwiązaniu rady] | 822 |
| Art. 29. [Konsekwencje niewybrania zarządu powiatu przez radę powiatu] (<i>P. Dańczak</i>) | 822 |
| Art. 30. [Odwołanie zarządu] | 824 |
| Art. 30a. [Raport o stanie powiatu] | 824 |
| Art. 31. [Rozwinięcie] | 825 |
| Art. 31a. [Rezygnacja starosty] | 826 |
| Art. 31b. [Wybór nowego zarządu] | 826 |
| Art. 31c. [Rezygnacja członka zarządu] | 826 |
| Art. 32. [Zadania zarządu] | 827 |
| Art. 33. [Starostwo powiatowe] | 827 |
| Art. 33a. [Aparat pomocniczy] (<i>S. Gajewski</i>) | 827 |
| I. Zakres przepisu. Zasada zespolenia i jej przejawy | 828 |
| II. Zespolenie organizacyjne | 828 |
| III. Zespolenie finansowe | 830 |
| IV. Odesłanie | 831 |
| Art. 33b. [Powiatowa administracja zespolona] (<i>A. Jakubowski</i>) | 831 |
| I. Zespolenie administracyjne. Uwagi ogólne | 832 |
| II. Starostwo powiatowe | 833 |
| III. Powiatowy urząd pracy | 834 |
| IV. Powiatowe służby, inspekcje i straże | 837 |

| | |
|---|-----|
| Art. 34. [Zadania starosty] | 840 |
| Art. 35. [Rozwinięcie] | 840 |
| Art. 36. [Regulaminy organizacyjne] | 841 |
| Art. 37. [Sekretarz powiatu, skarbnik powiatu] (<i>S. Gajewski</i>) | 841 |
| I. Pozycja prawna skarbnika | 841 |
| II. Powołanie i odwołanie skarbnika | 842 |
| III. Udział w pracach zarządu, rady i jej komisji | 844 |
| IV. Regulacje innych ustaw samorządowych | 844 |
| Art. 38. [Wydawanie decyzji administracyjnych] | 845 |
| Art. 38a. [Komisja bezpieczeństwa i porządku] (<i>D. Ziółkowski</i>) | 845 |
| I. Przedmiot i historia regulacji | 846 |
| II. Status prawny powiatowej komisji bezpieczeństwa i porządku | 847 |
| III. Utworzenie powiatowej komisji bezpieczeństwa i porządku | 848 |
| IV. Zadania powiatowej komisji bezpieczeństwa i porządku | 849 |
| V. Skład powiatowej komisji bezpieczeństwa i porządku | 850 |
| VI. Kadencja powiatowej komisji bezpieczeństwa i porządku | 852 |
| VII. Zmiana składu powiatowej komisji bezpieczeństwa i porządku | 852 |
| VIII. Procedura działania KBiP | 853 |
| IX. Wspólna powiatowa komisja bezpieczeństwa i porządku | 854 |
| Art. 38b. [Procedura działania powiatowej komisji bezpieczeństwa i porządku] (<i>D. Ziółkowski</i>) | 855 |
| I. Przedmiot i historia regulacji | 856 |
| II. Uprawnienia przewodniczącego powiatowej komisji bezpieczeństwa i porządku ... | 856 |
| III. Współpraca powiatowej komisji bezpieczeństwa i porządku | 857 |
| IV. Sprawozdanie z działalności powiatowej komisji bezpieczeństwa i porządku | 858 |
| Art. 38c. [Rozwinięcie] (<i>D. Ziółkowski</i>) | 859 |
| I. Przedmiot i historia regulacji | 859 |
| II. Koszty działania powiatowej komisji bezpieczeństwa i porządku | 860 |
| III. Zwrot wydatków rzeczywiście poniesionych | 860 |
| IV. Obsługa administracyjno-biurowa powiatowej komisji bezpieczeństwa i porządku | 861 |
| Art. 39. (<i>uchylony</i>) | 861 |
| Rozdział 4. Akty prawa miejscowego stanowione przez powiat | 863 |
| Art. 40. [Podstawy stanowienia prawa] | 863 |
| Art. 41. [Powiatowe przepisy porządkowe] | 863 |
| Art. 42. [Organy stanowiące prawo] | 863 |
| Art. 42a. [Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza] | 864 |

| | |
|--|-----|
| Art. 43. [Ogłaszanie prawa] | 864 |
| Art. 44. [Rozwinięcie] | 865 |
| Art. 45. (<i>uchylony</i>) | 865 |
| Rozdział 5. Mienie powiatu | 867 |
| Art. 46. [Pojęcie mienia powiatu] | 867 |
| Art. 47. [Nabycie] (<i>R. Kopania</i>) | 867 |
| I. Uwagi ogólne | 868 |
| II. Nabycie mienia przez powiat na podstawie „odrębnej ustawy” | 868 |
| III. Wyłączenia od przekazania powiatom i miastom na prawach powiatu | 868 |
| IV. Nabycie mienia przez przekazanie | 869 |
| V. Procedura przejścia przez powiat mienia na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 3 SamPowiatU | 869 |
| VI. Wyjątki przewidziane w art. 47 ust. 1 pkt 3 SamPowiatU | 869 |
| VII. Nabycie mienia przez inne czynności prawne | 869 |
| VIII. Nabycie mienia przez powiat określone przez odrębne akty prawne | 870 |
| Art. 48. [Składanie oświadczeń woli w imieniu powiatu. Kontrasygnata] (<i>R. Kopania</i>) | 870 |
| I. Składanie oświadczeń woli w imieniu powiatu w sprawach majątkowych | 870 |
| II. Zakres podmiotowy upoważnienia | 871 |
| Art. 49. [Wyłączenie odpowiedzialności] | 872 |
| Art. 50. [Szczególna staranność] | 872 |
| Rozdział 6. Finanse powiatu | 873 |
| Art. 51. [Budżet powiatu] | 873 |
| Art. 52. (<i>uchylony</i>) | 873 |
| Art. 53. [Uchwała budżetowa] | 873 |
| Art. 54–55. (<i>uchylone</i>) | 873 |
| Art. 56. [Konieczność zwiększenia dochodów] | 873 |
| Art. 57–59. (<i>uchylone</i>) | 873 |
| Art. 60. [Odpowiedzialność zarządu] | 874 |
| Art. 61. [Odpowiedzialność zarządu] | 874 |
| Art. 62. (<i>uchylony</i>) | 874 |
| Art. 63. [Sposób wydatkowania] | 874 |
| Art. 64. [Kontrola gospodarki finansowej] | 874 |

| | |
|--|-----|
| Rozdział 7. Związki powiatów i związki powiatowo-gminne oraz stowarzyszenia i porozumienia powiatów | 875 |
| Art. 65. [Tworzenie] | 875 |
| Art. 66. [Osobowość prawna] | 875 |
| Art. 67. [Statut] | 875 |
| Art. 67a. [Zmiana statutu związku] | 876 |
| Art. 67b. [Likwidacja związku] | 876 |
| Art. 68. [Rejestr związków powiatów] | 877 |
| Art. 69. [Zgromadzenie] | 877 |
| Art. 70. [Podejmowanie uchwał] | 878 |
| Art. 71. [Zarząd] | 878 |
| Art. 72. [Odesłanie] | 878 |
| Art. 72a. [Związek powiatowo-gminny] | 878 |
| Art. 72b. [Rejestr związków powiatowo-gminnych] | 879 |
| Art. 72c. [Przekształcenie związku powiatów, skutki prawne] | 880 |
| Art. 73. [Zakres porozumienia] | 880 |
| Art. 74. (<i>uchylony</i>) | 880 |
| Art. 75. [Stowarzyszenia] | 880 |
| Art. 75a. [Przystępowanie do zrzeszeń międzynarodowych] | 880 |
| Rozdział 8. Nadzór nad działalnością powiatu | 881 |
| Art. 76. [Organy nadzoru] | 881 |
| Art. 77. [Kryteria] | 881 |
| Art. 77a. [Prawo do informacji] | 881 |
| Art. 77b. [Ważność rozstrzygnięcia] | 881 |
| Art. 78. [Przedłożenie uchwały] | 882 |
| Art. 79. [Nieważność uchwały] | 882 |
| Art. 80. [Wstrzymanie budżetu] | 883 |
| Art. 80a. [Skarga] | 883 |
| Art. 81. [Zaskarżenie] | 883 |
| Art. 82. [Nie zgodność z prawem] | 883 |

| | |
|--|------------|
| Art. 83. [Rozwiązanie rady] | 884 |
| Art. 84. [Zawieszenie organów powiatu] | 884 |
| Art. 85. [Zaskarżenie] | 884 |
| Art. 85a. [Zarządzenie zastępcze] | 885 |
| Art. 86. [Zwolnienie od opłat] | 885 |
| Art. 87. [Zaskarżenie uchwały] | 886 |
| Art. 88. [Rozwinięcie] | 886 |
| Art. 89. [Ograniczenie; własność] | 886 |
| Art. 90. [Odesłanie] | 886 |
| Art. 90a. (<i>uchylony</i>) | 886 |
| Rozdział 9. Miasta na prawach powiatu | 887 |
| Art. 91. [Miasto na prawach powiatu] (<i>D. Ziółkowski</i>) | 887 |
| I. Przedmiot regulacji rozdziału 9 SamPowiatU | 887 |
| II. Praktyczny wymiar regulacji | 887 |
| III. Katalog miast na prawach powiatu | 888 |
| IV. Historia regulacji | 888 |
| Art. 92. [Ustrój miasta na prawach powiatu] (<i>D. Ziółkowski</i>) | 888 |
| I. Przedmiot regulacji | 889 |
| II. Miasto na prawach powiatu | 889 |
| III. Organy miasta na prawach powiatu | 890 |
| Rozdział 10. Przepis końcowy | 893 |
| Art. 93. [Wejście w życie] | 893 |
| Część III. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 913, zm.: Dz.U. z 2018 r. poz. 1000, poz. 1432) | 895 |
| Rozdział 1. Przepisy ogólne | 897 |
| Art. 1. [Pojęcie województwa] | 897 |
| Art. 2. [Zadania publiczne] | 897 |
| Art. 3. [Administracja samorządowa] | 897 |
| Art. 4. [Zakres działania samorządu] | 897 |
| Art. 5. [Wykonywanie władzy] | 898 |
| Art. 6. [Zadania] | 898 |

| | |
|---|-----|
| Art. 7. [Statut] | 898 |
| Art. 8. [Jednostki organizacyjne] | 898 |
| Art. 8a. [Udzielanie wzajemnej pomocy] (R. Kopania) | 899 |
| Art. 8b. [Stowarzyszenia] | 900 |
| Art. 8c. [Wspólna obsługa, jednostki obsługiwane] | 900 |
| Art. 8d. [Jednostki obsługujące] | 900 |
| Art. 8e. [Zakres wspólnej obsługi, ograniczenia] | 901 |
| Art. 8f. [Przetwarzanie danych osobowych] | 901 |
| Art. 9. [Akty prawa miejscowego] | 901 |
| Art. 10. [Siedziba władz] | 901 |
| Art. 10a. [Konsultacje z mieszkańcami] | 901 |
| Rozdział 2. Zakres działalności | 903 |
| Art. 11. [Strategia rozwoju] (D. Ziółkowski) | 903 |
| I. Przedmiot i historia regulacji | 905 |
| II. Planowanie i polityka rozwoju jako kategorie prawne | 905 |
| III. Kompetencja planistyczna samorządu województwa oraz rozwój regionalny | 906 |
| IV. Strategia rozwoju województwa | 907 |
| A. Uwagi ogólne | 907 |
| B. Uchwalenie strategii rozwoju województwa. Podstawa prawna | 907 |
| C. Charakter prawny uchwały w sprawie przyjęcia strategii rozwoju województwa | 908 |
| D. Treść strategii rozwoju województwa | 909 |
| E. Wykonanie uchwały w sprawie przyjęcia strategii rozwoju województwa | 912 |
| V. Obowiązki strategii rozwoju województwa w ujęciu czasowym | 912 |
| VI. Aktualizacja strategii rozwoju | 913 |
| VII. Formy realizacji strategii rozwoju | 914 |
| VIII. Prowadzenie polityki rozwoju województwa | 916 |
| IX. Finansowanie rozwoju województwa | 917 |
| Art. 12. [Współpraca przy strategii] (D. Ziółkowski) | 918 |
| I. Przedmiot i historia regulacji | 919 |
| II. Podmioty współpracujące | 920 |
| A. Uwagi ogólne | 920 |
| B. Podmioty współpracy obligatoryjnej | 920 |
| C. Organizacje międzynarodowe i regiony innych państw | 921 |
| D. Podmioty współpracy fakultatywnej | 922 |
| E. Podmioty współpracy z PolRozwojuU | 922 |
| III. Formy współpracy | 923 |

| | |
|---|-----|
| Art. 12a. [Określenie opracowania strategii] (<i>D. Ziółkowski</i>) | 924 |
| I. Przedmiot i historia regulacji | 925 |
| II. Fazy opracowania strategii | 926 |
| III. Uchwała ramowa | 927 |
| A. Podjęcie i podstawa prawna | 927 |
| B. Charakter prawny | 927 |
| C. Treść uchwały ramowej | 928 |
| IV. Obowiązek publikacyjny | 931 |
| V. Zaskarżalność uchwały ramowej | 932 |
| VI. Uzgodnienie projektu strategii rozwoju z Wodami Polskimi | 933 |
| Art. 13. [Tworzenie spółek] | 934 |
| Art. 14. [Zadania samorządu] | 935 |
| Rozdział 3. Władze samorządu województwa | 937 |
| Art. 15. [Organ samorządu] | 937 |
| Art. 15a. [Jawność] | 937 |
| Art. 16. [Sejmik województwa] | 937 |
| Art. 17. [Odwołanie sejmiku] | 938 |
| Art. 18. [Właściwości sejmiku] | 938 |
| Art. 19. [Podejmowanie uchwał] | 939 |
| Art. 20. [Wybór przewodniczącego] | 940 |
| Art. 21. [Sesje sejmiku] | 940 |
| Art. 21a. [Wydawanie poleceń służbowych pracownikom urzędu marszałkowskiego] | 941 |
| Art. 22. [Ślubowanie] | 942 |
| Art. 23. [Obowiązki radnego] | 942 |
| Art. 24. [Rozwinięcie] | 943 |
| Art. 25. [Zakaz łączenia] | 944 |
| Art. 26. [Prawa radnego] | 944 |
| Art. 27. [Rozwinięcie] | 945 |
| Art. 27a. [Zakaz dodatkowej pracy] | 945 |
| Art. 27b. [Zakaz prowadzenia działalności gospodarczej] | 945 |
| Art. 27c. [Oświadczenie majątkowe] | 946 |

| | |
|---|-----|
| Art. 27d. [Zasada jawności] | 948 |
| Art. 27e. (<i>uchylony</i>) | 948 |
| Art. 27f. [Niezłożenie oświadczenia w terminie] | 949 |
| Art. 27g. [Podanie nieprawdy] | 949 |
| Art. 27h. [Zakaz przyjmowania korzyści majątkowych] | 949 |
| Art. 28. [Komisje stałe i doraźne] | 950 |
| Art. 29. [Kluby radnych] | 950 |
| Art. 30. [Komisja rewizyjna] | 950 |
| Art. 30a. [Komisja skarg, wniosków i petycji] | 951 |
| Art. 31. [Zarząd województwa] | 951 |
| Art. 32. [Marszałek, członkowie zarządu] | 952 |
| Art. 33. [Konsekwencje niepowołania zarządu województwa przez sejmik województwa] (<i>P. Dańczak</i>) | 952 |
| Art. 34. [Odwołanie zarządu] | 953 |
| Art. 34a. [Raport o stanie województwa] | 953 |
| Art. 35–36. (<i>uchylone</i>) | 954 |
| Art. 37. [Odwołanie marszałka] | 954 |
| Art. 38. [Rezygnacja przez marszałka] | 955 |
| Art. 39. [Odwołanie zarządu] | 955 |
| Art. 40. [Rezygnacja członka zarządu] | 956 |
| Art. 41. [Zadania zarządu] | 956 |
| Art. 42. [Działanie po upływie kadencji] | 957 |
| Art. 43. [Zadania marszałka] | 957 |
| Art. 44. [Skarbnik województwa] | 957 |
| Art. 45. [Urząd marszałkowski] | 958 |
| Art. 46. [Wydawanie decyzji administracyjnych] | 958 |
| Rozdział 4. Mienie samorządu województwa | 959 |
| Art. 47. [Pojęcie mienia województwa] (<i>R. Kopania</i>) | 959 |
| Art. 48. [Sposoby nabycia mienia wojewódzkiego] (<i>R. Kopania</i>) | 959 |

| | |
|--|-----|
| Art. 49. [Przekazanie województwu mienia do realizacji jego zadań] (R. Kopania) | 960 |
| I. Nabycie mienia przez województwo | 961 |
| II. Strony postępowania | 961 |
| III. Konstytutywny charakter decyzji dotyczącej nabycia mienia | 961 |
| Art. 50. [Przekazanie województwu mienia do zadań gospodarczych przekraczających zakres użyteczności publicznej] (R. Kopania) | 962 |
| I. Uwagi ogólne | 962 |
| II. Realizacja strategii rozwoju województwa i programów wojewódzkich | 963 |
| III. Mienie niemogące być przedmiotem przekazania województwu | 963 |
| IV. Tryb przekazania mienia | 963 |
| Art. 51. [Obciążenia przechodzące na województwo] (R. Kopania) | 964 |
| I. Odszkodowanie z tytułu wywłaszczenia nieruchomości jako obciążenie przekazywanego mienia | 964 |
| II. Wyjątek przewidziany w art. 51 ust. 3 SamWojU | 964 |
| III. Ujawnienie obciążeń a naruszenie praw osób trzecich | 965 |
| Art. 52. [Zwolnienie od podatków i opłat związanych z przeniesieniem mienia] (R. Kopania) | 965 |
| Art. 53. [Postępowanie w sprawie przekazania mienia] (R. Kopania) | 966 |
| Art. 54. [Wpis w księdze wieczystej] (R. Kopania) | 966 |
| Art. 55. [Wykonywanie praw majątkowych województwa] (R. Kopania) | 967 |
| Art. 56. [Działalność jednoosobowa] | 968 |
| Art. 57. [Składanie oświadczeń woli w imieniu województwa. Kontrasygnata] (R. Kopania) | 968 |
| I. Uwagi ogólne | 969 |
| II. Składanie oświadczeń woli w imieniu województwa w sprawach majątkowych ... | 969 |
| III. Szczególne umocowanie marszałka województwa przez sejmik województwa ... | 969 |
| IV. Wymóg kontrasygnaty dla skuteczności czynności prawnej | 969 |
| Art. 58. [Sposób wykonywania praw majątkowych przez wojewódzkie osoby prawne] (R. Kopania) | 970 |
| I. Wojewódzkie osoby prawne jako odrębne od województwa podmioty prawa | 971 |
| II. Ograniczenia w dysponowaniu mieniem | 971 |
| III. Nieodpłatne rozporządzenie mieniem | 971 |
| IV. Wymóg uzyskania zgody zarządu województwa | 972 |
| Art. 59. [Prawo pierwokupu lub wykupu. Żądanie zwrotu mienia nabytego nieodpłatnie] (R. Kopania) | 972 |
| I. Uwagi ogólne | 972 |
| II. Pojęcie zabytku oraz przedmiotu mającego szczególną wartość przyrodniczą, historyczną, naukową oraz kulturalną | 973 |
| III. Charakter prawa pierwokupu | 973 |
| IV. Żądanie zwrotu mienia | 974 |

| | |
|---|-----|
| Art. 60. [Wyłączenie odpowiedzialności] | 974 |
| Art. 60a. [Szczególna staranność; ochrona mienia; monitoring] | 975 |
| Rozdział 5. Finanse samorządu województwa | 977 |
| Art. 61. [Budżet województwa] | 977 |
| Art. 62–66. (<i>uchylone</i>) | 977 |
| Art. 67. [Dochody własne] | 977 |
| Art. 68–69. (<i>uchylone</i>) | 977 |
| Art. 70. [Wykonanie budżetu] | 977 |
| Art. 71. (<i>uchylony</i>) | 978 |
| Art. 72. [Jawność gospodarki finansowej] | 978 |
| Art. 73. (<i>uchylony</i>) | 978 |
| Art. 74. [Kasowe wykonanie] | 978 |
| Rozdział 6. Współpraca zagraniczna | 979 |
| Art. 75. [Priorytety współpracy zagranicznej] (<i>R. Kopania</i>) | 979 |
| Art. 76. [Regionalna współpraca zagraniczna] (<i>R. Kopania</i>) | 979 |
| I. Pojęcie regionu, samorządu regionalnego i społeczności regionalnej | 980 |
| II. Pojęcie współpracy zagranicznej województw | 981 |
| III. Konwencja Madrycka | 982 |
| IV. Kryteria oceny współpracy zagranicznej województw | 982 |
| Art. 77. [Ograniczenia w prowadzeniu współpracy zagranicznej przez województwo] (<i>R. Kopania</i>) | 983 |
| I. Kontrola administracji rządowej nad podejmowanymi przez województwo inicjatywami zagranicznymi | 983 |
| II. Charakter prawny „zgody” ministra właściwego do spraw zagranicznych | 984 |
| III. Tryb podejmowania uchwał w przedmiocie inicjatyw zagranicznych województwa | 985 |
| IV. Obowiązek przekazania uchwały i umów ministrom | 985 |
| Rozdział 7. Nadzór nad działalnością samorządu województwa | 987 |
| Art. 78. [Organy nadzoru] | 987 |
| Art. 79. [Kryteria] | 987 |
| Art. 80. [Uprawnienia nadzorcze] | 987 |
| Art. 80a. [Opiniowanie] | 987 |
| Art. 81. [Przedłożenie uchwały] | 988 |

| | |
|---|------------|
| Art. 82. [Nieważność uchwały] | 988 |
| Art. 82a. [Wstrzymanie wykonania] | 988 |
| Art. 82b. [Skarga] | 989 |
| Art. 82c. [Upłynięcie terminu] | 989 |
| Art. 83. [Niezgodność z prawem] | 989 |
| Art. 84. [Rozwiązanie sejmiku] | 989 |
| Art. 85. [Zawieszenie organizacji samorządu] | 990 |
| Art. 86. [Zaskarżenie] | 990 |
| Art. 86a. [Zarządzenie zastępcze] | 991 |
| Art. 87. [Zwolnienie od opłat] | 991 |
| Art. 88. [Ograniczenie; właściwość] | 991 |
| Art. 88a. (<i>uchylony</i>) | 991 |
| Rozdział 8. Akty prawa miejscowego stanowione przez samorząd województwa | 993 |
| Art. 89. [Podstawy stanowienia prawa] | 993 |
| Art. 89a. [Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza] | 993 |
| Art. 90. [Zaskarżenie] | 994 |
| Art. 91. [Rozwinięcie] | 994 |
| Rozdział 9. Przepis końcowy | 995 |
| Art. 92. [Wejście w życie] | 995 |
| Część IV. Ustawa z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1438; zm.: Dz.U. z 2018 r. poz. 130) | 997 |
| Art. 1. [Status prawny m.st. Warszawy i jego symbole] (<i>S. Gajewski</i>) | 999 |
| I. Tło konstytucyjne | 999 |
| II. Miasto stołeczne Warszawa jako gmina mająca status miasta na prawach powiatu | 1000 |
| III. Nazwa m.st. Warszawy, jej charakter i ochrona | 1002 |
| A. Charakter nazwy „miasto stołeczne Warszawa” | 1002 |
| B. Charakter przepisu | 1002 |
| C. Ochrona nazwy „miasto stołeczne Warszawa” | 1003 |
| IV. Herb m.st. Warszawy, jego charakter i ochrona | 1004 |
| A. Herb miejski: pojęcie i funkcje | 1004 |
| B. Charakter przepisu | 1004 |
| C. Zakres regulacji statutowej | 1005 |

| | |
|---|-------------|
| D. Ustanawianie i zmiany herbu m.st. Warszawy | 1006 |
| E. Ochrona herbu m.st. Warszawy | 1007 |
| F. Herb m.st. Warszawy a herby dzielnic m.st. Warszawy | 1007 |
| Art. 2. [Rady m.st. Warszawy] (S. Gajewski) | 1009 |
| I. Charakter przepisu | 1009 |
| II. Skład Rady m.st. Warszawy inny niż 60 radnych | 1009 |
| Art. 3. [Zadania m.st. Warszawy] (S. Gajewski) | 1010 |
| I. Zadania m.st. Warszawy | 1010 |
| II. Zadania wynikające ze stołecznego charakteru miasta | 1011 |
| III. Zadania wynikające ze stołecznego charakteru miasta jako zadania zlecone | 1012 |
| Art. 4. [Statut m.st. Warszawy] (S. Gajewski) | 1013 |
| I. Pojęcie statutu | 1013 |
| II. Treść statutu m.st. Warszawy | 1013 |
| III. Projekt statutu | 1014 |
| IV. Uzgodnienie: pojęcie i rola | 1015 |
| V. Charakter regulacji | 1015 |
| VI. Akt uzgodnienia: charakter prawny | 1016 |
| VII. Tryb uzgodnienia | 1017 |
| VIII. Szczególna moc statutu | 1018 |
| IX. Kompetencja wojewody | 1018 |
| Art. 5. [Dzielnice – utworzenie, zmiany granic, statut] (S. Gajewski) | 1018 |
| I. Modele struktury terytorialnej wielkich miast | 1018 |
| II. Podział pomocniczy m.st. Warszawy | 1019 |
| III. Tworzenie, łączenie, dzielenie i znoszenie dzielnic m.st. Warszawy | 1020 |
| IV. Tryb tworzenia, łączenia, dzielenia i znoszenia dzielnic m.st. Warszawy | 1020 |
| V. Kryteria kształtowania granic dzielnic m.st. Warszawy | 1022 |
| VI. Termin wejścia w życie | 1023 |
| VII. Statut dzielnicy m.st. Warszawy | 1024 |
| VIII. Tryb przyjęcia statutu dzielnicy m.st. Warszawy | 1025 |
| Art. 6. [Organy dzielnic] (S. Gajewski) | 1025 |
| I. Zakres przedmiotowy | 1025 |
| II. Rada dzielnicy | 1025 |
| III. Zarząd dzielnicy | 1026 |
| IV. Funkcje organów dzielnicy a podział zadań i kompetencji | 1026 |
| Art. 7. [Wybory do rad dzielnic] (S. Gajewski) | 1026 |
| I. Przedmiot regulacji | 1027 |
| II. Odesłanie do odpowiedniego stosowania | 1027 |
| III. Podział dzielnic na okręgi wyborcze | 1028 |
| IV. Dzielnicowe komisje wyborcze | 1028 |
| V. Zakaz jednoczesnego kandydowania | 1028 |

| | |
|---|------|
| Art. 8. [Radni dzielnic] (S. Gajewski) | 1029 |
| I. Odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących radnych gminy | 1029 |
| II. Liczba radnych wybieranych do rady dzielnicy | 1032 |
| Art. 9. [Rada dzielnic] (S. Gajewski) | 1033 |
| I. Kadencja rady dzielnicy m.st. Warszawy | 1033 |
| II. Przewodniczący rady dzielnicy | 1035 |
| III. Uprawnienia radnych m.st. Warszawy | 1035 |
| Art. 10. [Zarząd dzielnic] (S. Gajewski) | 1036 |
| I. Charakter przepisu | 1036 |
| II. Skład zarządu | 1036 |
| III. Status członków zarządu | 1037 |
| IV. Tryb wyboru zarządu | 1039 |
| V. Środki nadzoru | 1039 |
| VI. Kadencja zarządu dzielnic | 1040 |
| Art. 11. [Zakres działania dzielnic] (S. Gajewski) | 1041 |
| I. Zadania dzielnic a zadania m.st. Warszawy | 1041 |
| II. Zakres działania dzielnic | 1042 |
| III. Katalog zadań dzielnic | 1042 |
| IV. Dekoncentracja wewnętrzna | 1043 |
| V. Jednostki niższego rzędu | 1045 |
| VI. Przeniesienie kompetencji do stanowienia aktów prawa miejscowego na organy dzielnic m.st. Warszawy | 1046 |
| Art. 12. [Gospodarka finansowa dzielnic] (S. Gajewski) | 1046 |
| I. Załącznik dzielnicowy | 1047 |
| II. Opinia rady dzielnic | 1048 |
| III. Środki finansowe przeznaczone do dyspozycji dzielnic m.st. Warszawy | 1048 |
| IV. Środki finansowe przeznaczone do dyspozycji dzielnic – tło konstytucyjne | 1050 |
| V. Zasada adekwatności | 1051 |
| Art. 13. [Granice m.st. Warszawy] (S. Gajewski) | 1052 |
| Art. 14. [Dzielnice m.st. Warszawy] (S. Gajewski) | 1052 |
| Art. 15–33. [Pozostałe przepisy] | 1053 |
| Część V. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz.U. Nr 167, poz. 1399; zm.: Dz.U. z 2017 r. poz. 60) (WYCIĄG) | 1055 |
| Rozdział 1. Przepisy ogólne | 1057 |
| Art. 1. [Zakres przedmiotowy] (P. Jankowska) | 1057 |
| Art. 2. [Słowniczek] (P. Jankowska) | 1058 |
| Art. 3. [Granice uzdrowiska] (P. Jankowska) | 1061 |

| | |
|--|------|
| Rozdziały 2–4. (<i>pominięte</i>) | 1063 |
| Rozdział 5. Nadawanie obszarowi statusu uzdrowiska albo statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej | 1065 |
| Art. 33. [Granice] (<i>P. Jankowska</i>) | 1065 |
| Art. 34. [Status uzdrowiska] (<i>P. Jankowska</i>) | 1067 |
| Art. 35. [Uzyskanie potwierdzenia właściwości leczniczych] (<i>P. Jankowska</i>) | 1069 |
| Art. 36. [Potwierdzenie] (<i>P. Jankowska</i>) | 1069 |
| Art. 37. [Wniosek] (<i>P. Jankowska</i>) | 1070 |
| Art. 38. [Strefy ochronne] (<i>P. Jankowska</i>) | 1071 |
| Art. 38a. [Strefy ochrony uzdrowiskowej; zakazy] (<i>P. Jankowska</i>) | 1073 |
| Art. 38b. [Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla strefy „A”] (<i>P. Jankowska</i>) | 1076 |
| Art. 39. [Operat uzdrowiskowy] (<i>P. Jankowska</i>) | 1078 |
| Art. 40. [Postępowanie] (<i>P. Jankowska</i>) | 1080 |
| Art. 41. [Statut uzdrowiska] (<i>P. Jankowska</i>) | 1081 |
| Art. 42. [Nadanie statusu uzdrowiska] (<i>P. Jankowska</i>) | 1083 |
| Art. 43. [Okresowe przedstawienie operatu uzdrowiskowego] (<i>P. Jankowska</i>) | 1084 |
| Art. 44. [Pozbawienie statusu uzdrowiska] (<i>P. Jankowska</i>) | 1085 |
| Rozdział 6. Gminy uzdrowiskowe i gminy posiadające status obszaru ochrony uzdrowiskowej | 1087 |
| Art. 45. [Zmiany nazwy miejscowości] (<i>P. Jankowska</i>) | 1088 |
| Art. 46. [Zadania własne gminy] (<i>P. Jankowska</i>) | 1089 |
| Art. 47. [Komisja uzdrowiskowa] (<i>P. Jankowska</i>) | 1090 |
| Art. 48. [Opłata uzdrowiskowa] (<i>P. Jankowska</i>) | 1092 |
| Art. 49. [Dotacja z budżetu państwa] (<i>P. Jankowska</i>) | 1095 |
| Rozdział 7. Przepisy karne | 1097 |
| Art. 50. [Przepis karny] (<i>P. Jankowska</i>) | 1097 |
| Art. 51. [Podstawa orzekania] (<i>P. Jankowska</i>) | 1097 |
| Rozdział 8. (<i>pominięty</i>) | 1099 |

| | |
|---|------|
| Rozdział 9. Przepisy przejściowe i końcowe | 1101 |
| Art. 59. [Przepis przejściowy] (P. Jankowska) | 1101 |
| Art. 60. (pominięty) | 1101 |
| Art. 61. [Prawo do nieruchomości] (P. Jankowska) | 1101 |
| Art. 62–64. (pominięte) | 1102 |
| Art. 65. [Derogacja] (P. Jankowska) | 1102 |
| Art. 66. (pominięty) | 1105 |